

13 JUNA 1909 — 13 JUNA 1934
Na izborima za četvrtu kuriju
u Trstu 1909 god. Slaveni su do-
bili više glasova nego Talijani.

ISTRA

13 JUNA 1909 — 13 JUNA 1934
Svih 12 slovenskih kandidata
okolice izabrano je apsolutnom
većinom već pri prvom glasovanju.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

NAŠE NARODNE NOŠE

Pred dnevi je iz Primorske dospela vest, ki nas je nemalo presenetila. Fašistični hjerarhi in »kulturni« voditelji, ki morajo biti zadnje čase še posebno obsedeni od nekega puritanizma, so se vsedli za mizo, da poiščejo če je še kaj neitalijanskega. Dobro zavarovani za železnim križi, s stražo pred vrati, so ertali in iskali dokler se jim ni posrečilo najti stvar, na katero se lahko skazejo. Skoro vse kar je bilo jasno znamenje našega naroda, so že uničili: sole, tisk, družbene domove, igre, veselice, spomenike, napise itd. Kaj še zdaj preostaja? Nič drugega ni kakor to, da se tu pa tam še zasveti kakšna samotna narodna noša z rožmarinom in nagelnom na prsih. To-rej to je tudi nekaj pristno slovenskega. Kar pa le kolikaj diši po slovenskem, je treba uničiti in zatreti. Zadnje čase se polem takem ne bje boj samo za uničenje jezika in drugih narodnih vrednost, temveč se hoče uničiti tudi sleherna najmanjša zunanja lastnost. In šli so na delo.

Prvo poročilo te vrste je prišlo iz Sv. Križa pri Trstu Tamkajšnji orožniki so, v spremstvu neke brezvesne vaške izdajalke, začeli po hišah pleniti narodne noše. Ta slučaj sam na sebi ne zgleda bogve kako hud. Toda če malo globlje proniknemo v njegovo jedro, vidimo, da to ni samo enostavno pljenje oblačila, temveč da je to atentat na narodno blago, na narodovo last. Vsak narod je ponosen še najbolj na tisto, kar je izrecno njegovega. Ponosen je na svoj pregovor in rečenice, na svoje bajke in pravljice, na narodno pesem, na šege in običaje. Vso to narodno blago ceni kot svojo največjo vrednost, kajti to je eden izmed činiteljev, s katerim tudi lahko nekoliko dokaže svojo samobitnost.

Tudi narodna noša je narodno blago. Ne imenuje se narodna noša samo zato-gled, kar jo nosi gotova skupina ljudi. Narodna noša ni tu zaradi zunanje okraske, temveč ima globlji notranji pomen: ona je odraz narodove duše in kar je še več, ona je priča narodove tradicije. Ker še nismo bogve kakšne slavne in bojevitne zgodovine, smo vendar nekako radostno presenečeni ob pogledu na našo narodno nošo. Priča nam je, da smo vendar še nekaj časa, nekaj čisto samosvojega, lastnega in v sebi zaključenega. Ob prazničnih, cerkvenih in civilnih, za vstajenje in vaško veselico, povsod smo videli v narodnih nošah nekakšno narodno zastavo, narodno znamenje. To edino je še nam bilo porok v teh zadnjih časih da smo o.

In danes to narodno nošo plenijo. Če bi ne vedeli, da se v muzeje spravljajo samo stvari, ki so se že zdavnaj preživela, bi verjeli, da je tudi naše narodne noše doletelo nekaj podobnega. Toda, te naše narodne noše še zdaleč niso umrle. Res je, da so stare — čim starejše so, tem večji je njih pomen, — da prehajajo od rodu do rodu, od matere na hčer. Kdo ve ob kakšnih svetovnih prilikah so bile živane, ob vojskah in v miru, v zatiranju in popustljivosti, toda naj so bile živane kadarkoli, so bile za narodno samozavest. Koliko ur, koliko tihih večerov, so se naše slovenske žene po trudopolnem delu z veseljem spravile k šivanju. Sleherna krpa in sleherna nitka je prežeta z življenjem, z bojem in z mislijo na pretekla dni.

Kar je enkrat v muzeju se le s težka povrne v življenje. Zapisano je zgodovini. Mi pa še vedno upamo da narodne noše še niso zapisane zgodovini. Dokler bo narod živ bo-živo žive tudi njegove tradicije, dokler ne ugasne njegova beseda, tudi njegove navade ne bodo ugasnile.

Če h koncu malo globlje pomislimo kje je pravzaprav vzrok, da je italijanska tiranija položila roko še na to poslednjo narodovo svetinjo, ne moremo najti nikakega velikega povoda. Njih vsenarodna italijanska politika resnično že ves čas stremi za tem in tudi dela na to, da popolnoma uniči in prelije ves naš element. Odpravili so že vse druge stvari in zdaj mislijo, da so jim narodne noše zelo velika ovira. Nekako strah jih je pred njimi. Izzivanje vidiijo v tem. In kar je še največ v tem je nekakšna duhovna vez z večino svojega naroda in tih narodno zavednost.

Ne beležimo tega kot kronisti z ravnodušnim srcem, ampak pišemo kot globoko prizadeti s črnim bolešči, to nasilje v analo naše zgodovine. Stari Rimljani so vsem svojim narodom katere so podjarmili pustili vse, celo podpirali so jih. Njihovi pravniki, ki se tolikanj hvalijo s svojimi kulturnimi pradedi, so pač pozabili na kulturo teh svojih pradedov.

Ni, da bi jokali ob tej novici, zakaj svet je trd in zakrknjen, na solze le malo da. Pravijo, da celo kaplja razdolbe kamen, toda le v tisoč letih solza razdolbe srce. In navse zadnje pa tudi ne trkamo na vrata usmiljenja kajti usmiljenje je zmerom majhno. Mi gremo edino za tem, da prej ali slej najdemo tisti kos pravice, ki je prav za gotovo tudi nam odmerjen pod tem božjim soncem. (ceka).

FAŠISTI PLENJO NAŠE NARODNE NOŠE

Novo kulturno nasilje Italije v Julijski Krajini

Sv. Križ pri Trstu, 18. junija 1934. — (Agis). Že več časa hodi po vasi fašist v spremstvu neke domačinke (ime te zavrženke in izdajalke na žalost še nismo zvedeli in ga zato ne moremo objaviti), ki dobro pozna vso vas. Namen teh obiskov je ta, da jima morajo ljudje izročiti narodne noše, ki jih še imajo. Ta način tatvine je do danes gotovo edinstven v naši kroniki. Ljudje morajo s trpkostjo v srcu izročiti svoje najdražje spomine. Marsikdo bi rad zatajil, a mu je to radi prisotne domačinke nemogoče.

Kam nameravajo z narodnimi nošami, si ne moramo predstavljati. Dejstvo pa je, da hočejo s tem uničiti enega mnogih dragocenih spominov in dokazov naše narodne samobitnosti in kulturne samostojnosti. Znano je še kakšno pozornost so vzbujale ravno svetokriške narodne noše med Italijani samimi. Tudi so jih domačini še vedno nosili, zlasti ob vseh cerkvenih slovesnostih. Ob takih prilikah je zlasti tržaš-

ko časopisje posvečalo posebno pozornost tem narodnim nošam. Danes zgleda, da so jim postale nevarne tudi te. Da bi jih spravljali v muzeje je nemogoče, ker se še niso tako preživele, niso med ljudmi nikaka redkost in jih tudi ne bi zato jemali, ali bolje kradii, vse kar po vrsti.

Znano je kako Italijani čuvajo svoje zgodovinske ostanke tudi najnepomembnejše, da le z njimi dokažejo svojo nacionalno preteklost. Način kako uničujejo naše zgodovinske spomenike pa presega danes že vsako mero nacionalne nestrpnosti. Poročali smo že, kako so zginjale razne narodne svetinje po Goriškem v roke sleparskim meštarjem. Ljudje so morali tu, prisiljeni od razmer, prodajati najdragocenejše spomine svojih prednikov.

Tudi iz naših cerkva je izginil že marsikak spomin na našo preteklost. Zda se je pričelo uničevanje vsega kar je narodnega, že uradoma in s pritiskom.

Revija narodnih noš Julijske Krajine

VELIKA MANIFESTACIJA ZA NAŠO ZASUŽNJENO ZEMLJO

Vidovdanska proslava Soče - Matice v Ljubljani

V nedeljo 17. t. m. je imela Soča-matica veliko vrtno veselico v Narodnem domu. Prireditelj sama je bila obenem velika nacionalna manifestacija za našo zasuznjeno zemljo. Osrednja točka vse prireditve je bila revija narodnih noš. Umetniško stran organizacije je imel v rokah naš priznani slikar prof. Saša Santel, ki je organiziral narodne noše v prav lepem številu in podal s posameznimi skupinami zaključne besede narodnih noš iz nekaterih krajev Istre, Tržaške in Goriške. Da bi bila slika čim popolnejša, so bile zastopane tudi narodne noše s slovenske Koroške in domačinke z Gorenjske. Od naših so bile zastopane narodne noše iz Istre, iz Barbane in iz Mun, Goriške, solkanska in vipavska iz tržaške okolice pa barkovljanska in škedenjska. Prireditelj se je pričela ob 4 uri, ko so zavzele narodne noše mesto na posebnem odru in ko je stopil med nje Sočin predsednik in ljubljanski župan dr. Dinko Puc. Ta je s kratkim in jedrnatim govorom, stoječ med pestrimi narodnimi nošami, pozdravil navzoče, se spomnil naših trpečih bratov na Koroškem, Primorskem in Istri. Dejal je: »Zdi se nam danes ko stojimo med našimi narodnimi nošami, da smo na Goriškem, Vipavskem, Tržaškem, v Istri. V duhu stojimo sredi cvetočih Brd, ob skalnatem bregu šumeče Soče, stojimo na našem Krasu, v Istri. Nismo se odpovedali tem krajem, za katere so nas osleparili pri zelenih mizah. Tega naj se naši nasprotniki zavedajo danes bolj ko kdaj. Te kraje zahtevamo nazaj s polno pravico. Že žrtve same nam to pravico potrjujejo.«

Po tem je prečital g. dr. Puc imena žrtve iz emigrantskega koledarčka »Soče«, kar so navzoči stoji in odkritih glav poslušali. »Ni namen teh naših prireditelj«, je še dodal, »da se samo zabavamo, ampak njih glavni namen je, da zbiramo sredstva za borbo. Mi potomci kralja Matjaža in kraljeviča Marka, s trdno zavestjo v srcu in z globokim prepričanjem pričakujemo dan vstajenja, Vidov dan za vse naše neodrešene brate«. Ves govor je bil večkrat prekinjen

z burnim aplavzom, k koncu pa je železničarska godba zaigrala našo himno.

Nato je nastopil g. Batjel v narodni noši Vipavca in pozdravil v vipavščini, kot so jo govorili pred 200 leti. G. Batjelu je sledila recitacija Ganglove pesmi »Kosovo polje«, ki jo je podal z izrednim občutkom Bojan Saunig. Drugi del programa so izpolnili nastopi pevskih zborov, in sicer: moški zbor društva »Zora« iz Šiške je zapel »Soči« in »V Gorenjsko oziram«, mešani zbor društva »Tabor« pa je zapel »Haj nek planu«, »Naše gore«, »Boter polž«, nato je prvič nastopil mešani zbor »Soče« s pesmijo »Vse veselo kar živi« in »Dober večer Bog daj«. Zbor »Tabora« je zaključil spored s pesmijo »Igra kolo«, dalje »Oj devojko«, »Nazaj v planinski raj«, za katero je žel buren aplavz ter »Vigred« in »Drežniško«. Za tem se je razvila prisrčna zabava, ki je trajala pozno v noč.

Med številnimi zastopniki naj imenujemo zastopnika Cirilo Metodove Družbe g. Rohrmana, Kluba Koroških Slovencev dr. tožilca g. dr. Fellacherja, Jadransko Stražo je zastopal g. Hribernik, Sokola g. Kalin, Klub Primork ga. Mira Žnideršičeva, prisotnih pa je bilo še mnogo drugih znanih osebnosti.

Med prireditvijo so se prodajale razglednice slovenskih narodnih noš, delo g. prof. Saše Santla, ki so zbudile veliko pozornost, zlasti razglednica z žensko narodno nošo iz zapadne Istre.

Sočina revija narodnih noš naj bi bil skromen prikaz velike revije vseh slovenskih narodnih noš, ki se bo vršila v času Ljubljanskega jesenskega vele-sejma, nakar že danes opozarjamo vse rojake, zlasti one, ki posedujejo naše narodne noše. Proti nasilju, ki ga je pričel izvajati iščizem s tem, da krade našim ljudem narodne noše, moramo mi dostojno odgovoriti. Ta naš odgovor naj bo vsaj v skromno uteho trpljenju in mukam, ki jih morajo dan za dan prenašati tam preko meje. Zatorej rojaki storite svojo dožnost! — (Agis)

GODINA DANA RADA SPECIJALNOG TRIBUNALA

28 procesa, 102 osuđenih na 791 godinu zatvora.

Trst, juna 1934. — U svim prilikama Mussolini i njegovi vele da naglašavaju da su svoje protivnike sasvim likvidirali. da u Italiji nemaju protivnika itd. Ali Specijalni tribunal ipak i dalje radi. Sto to zna-či? Taj prijeki sud ima dakle još uvijek mnogo posla. On je potreban, da bi fašizam mogao postojati. Eto pri ruci nam je statistika o radu Specijalnog tribunala u jed-noj godini, to jest od marta 1933 do marta 1934. U to vrijeme održano je pred tim sudom 28 procesa. Pristupilo je 108 optu-ženih, a od tih su 102 osuđena na ukupno 791 godinu zatvora. Među tima bilo je osuđenih i mnogo Jugoslovena, od kojih mnogi nisu nimalo krivi. Po statistici se vidi, da fašistički teror nije blaži nego ranijih godina, da je taj krvavi tribunal još uvijek brutalno strog i naročito upada i oči, da od 108 optuženih, koji su predve-deni samo 6 njih nije osuđeno. Znači da je svaki onaj, koji je poslan pred Specija-ni tribunal u devedeset i devet posto sluča-jeva već unapred osuđen. Interesantno je i to, da su kazne vrlo visoke i da poprečno na svakog osuđenog pada skoro osam go-dina zatvora.

U GORICI JE ZATVOREN JEDAN HOTEL

JER NIJE PRIJAVIO DVA PUTNIKA, KOJA SU PRENOČILA U NJEMU.

Gorica, juna 1934. — Fašistički li-stovi javljaju, da je gorička kvestura za-tvorila za rok od deset dana hotel Eugeni-ja Piculja, koji se nalazi na goričkom korzu, zato, jer nije prijavio dva putnika, koja su prenočila u njemu. Ta je osuda interesant-na i kao policijska mera, koja nije uobi-čajena sigurno nigde na svijetu, i zbog motiva zatvaranja. Sigurno se je radi- o nekim važnim putnicima, koje je policija tražila i za koje joj je bilo naročito stal-

Fašistička policija zatvara ženu koja se interesirala za svoga uapšenoga muža

Trst, juna 1934. — U Bresci je za-tvoren antifašista Antonio Ferini. Njegova žena se je uputila pokrajinskom prefektu, da se informira o razlozima hapšenja njezinog muža, jer ona nije vidjela nikakvog razloga, da se njezin muž hapsi i da tako dugo ostaje u za-tvoru. Prefekt, koji je dostojan sluga jednog krvavog sistema, umjesto biloka-kvog odgovora, dao je uhapsiti i ženu i strpao je i nju u zatvor.

NEKOLIKO FAŠISTIČKI OSUDA.

Trst, juna 1934. — Josip Kante iz Rihemberga osuđen je na 100 lira globe od goričkog suda, zato jer je imao izvan kuće, navodno, bez razloga, kosir, koji mu služi uostalom i u poljskom radu. — Na 100 lira globe osuđen je Saksida Josip, star 69 godina zato, jer je prodao manju količinu vina iz svojega vinograda, a da zato nije imao dozvole od policijske vlasti. — Na sedam mjeseci zatvora osuđen je Alojzije Rutar, star 29 godina, iz Sovod-nje zato, jer se nije javio na stavnju, ma da je bio više puta pozvan. — Stanislav Kumar Josipov, star 23 godine, koji je također bio optužen zbog izbjegavanja stavnje osuđen je na godinu dana zatvora.

Riječki tribunal ima stalno posla sa onima, koji beže preko granice u Jugos-laviju. Uslijed pomanjkanja posla i nepre-stanog šikaniranja talijanskih vlasti poku-šali su tri mladića Ivan Turčinović, Dominik Macuka i Mirko Zgrablić da predju granicu bez potrebnih dokumenata i da u Jugoslaviji nadju posla. No u tome iznenadila ih je talijanska pogranič-na straža i predvela sudu, gdje su za po-kušaj nelegalnog prelaza granice Turči-no- vić i Macuka kažnjeni sa tri mjeseca za- tvora, a Mirko Zgrablić, budući da još nije navršio 18 godina starost, oslobođen je.

Priče koje kolaju Italijom

Mussolini je po dužnosti kao pret-sjednik vlade morao da posjeti jednu glasovitu talijansku ludnicu u okolici Rima. Bolnički personal mnogo se tru-dio, da doček Mussolinija bude onako »kako treba«. Bolestnici, umobolnici, morali su da se nauče, da kliču Musso-liniju, da skandiraju po fašističkom običaju: »Duce, Du-ce, Du-cee«.

Mussolini je došao u ludnicu. Bole-snici su ga dočekali svrstani u redove i odlično su se ponašali onako kako su bili naučeni. Samo jedan čovječuljak blizu vratiju nije digao ruku na rimski pozdrav i nije vikao ništa. Mussolini mu se približio i zapitao ga:

»A zašto ne vičeš, zašto ne pozdrav-ljaš?»

»Ja, ekcelenca, — odgovori čovjek, — nisam lud. Ja sam ovdje nadglednik«.

(Fotografije narodnih noš — z nedeljske prireditve Soče-matice v Ljubljani se dobe v podupravi »Istra«, Erjačeva c. 4a, dvorišče)

„Živio slavenski Trst“!

Pred 25 godina — 13. juna 1909. god. — počeli su u Trstu općinski izbori, a budući da je općinski odbor bio ujedno i pokrajinski sabor, to su ti izbori, imali dvostruko značenje. Borba je bila i žučna i oštra. Talijani su nastojali da zadrže doladnje pozicije, ali Slovenci su ušli u borbu sa parolom: — okolica je naša i to mora dokazati. Iako su Slovenci i u gradu istakli svoje liste to je bilo više radi prebrojavanja i afirmacije, nego radi same pobjede, ali okolica je toga dana imala da dokaže da je čisto slovenska, a u okolici se ubrajalo na pr. i Barkovlje i Sv. Ivan.

Jednako pravo glasa nije postojalo za općinske i pokrajinske izbore. Bogatija klasa je bila privilegovana na taj način što je postojao cenzus poreza. Unapred je bilo određeno koliko koja klasa ima zastupnika bez obzira na broj izbornika. Grad je birao 68 poslanika, okolica 12, a Trgovačko-obrtnička komora 4. — Najbogatija klasa je imala u gradu 16 zastupnika; čimovništvo 16, manji trgovci i obrtnici 16, a oni koji su plaćali ispod 10 kruna poreza 16. (Trgovci i obrtnici su osim toga imali još 4 zastupnika iz trgovačko-obrtničke komore). U okolici su bile samo dvije kurije: posjednici su birali 8 zastupnika, a opća kurija (seljaci, radnici i siromašniji svijet) 4 zastupnika.

U izbore su bile stupile ove stranke: Slavenska stranka, Talijanska liberalna, Socijalisti i Nijemci. Na 13. juna su bili izbori opće kurije, i to za 16 gradskih i 4 okoljska zastupnika. Toga dana je tršćanski »Piccolo« brabrio Talijane ovim riječima:

»Mi vam želimo veselje na pobjedi, o Talijani, koji danas krećete na izbornu poprište da posvjedočite neokaljano talijanstvo Trsta!... Vi ste gledali svake večeri kako svjetlucaju svjetiljke »Narodnog doma« Slovenaca; i k srcu vam se privnuo opomena da se ondje radi mirno kako da se Slavenima prisilno otvore vrata tršćanske općine.«

Talijanska omladina, osobito sveučilištarci iz Graca vršila je pritisak na talijanske stranke da se slože i da zbiju redove, jer da im prijeli opasnost od Slavena. Pod tom presijom se Talij. radikalna republikanska stranka (Mazzinijevci) odrekla učestvovanja u prilog liberalne stranke. Socijalisti su istakli u okolici i Slovence za svoje kandidate, jer je u Socijalističkoj stranci bila dobra polovina Slovenaca, a i u gradu je bilo na socijalističkoj listi Slovenaca.

Izbori za četvrtu kuriju su bili najvažniji, jer je tu najveći broj glasača, i po tome se moglo odrediti gdje je većina naroda, tako ne većina zastupnika.

Toga dana je palo 20.100 glasova. Od toga je bilo za Slovenske kandidate 7.200, za socijaliste 6.800, a za Talijane 6.100. Slovenci su odnijeli sva 4 mandata okolice, a za svih 16 mandata u gradu imali su da se ponovo bore na užim izborima Slovenci, socijalisti i Talijani. Slovenci su imali da dodju u užu izbor u Novom gradu, Novoj Barjeri s Skorklje i Sv. Jakovu.

Za okolici su bili izabrani — na prvom izboru — Miklavec, Biekar, Ferluga i dr. Just Pertot.

U gradu su Slovenci dobili na prvom izboru 3.200 glasova. Na slovenskoj listi su kandidirala i 3 Hrvata i to prof. Mandić, Marinković i Bolonić.

Sva tadanja slavenska štampa u Austriji je sa veseljem pozdravila tu pobjedu Slovenaca u Trstu. Zagrebačke »Novosti« od 15. juna 1909. su pisale na prvoj stranici s velikim naslovom preko cijele stranice »Živio slavenski Trst!« ovo:

»Slaveni Trsta mogu biti svakako zadovoljni i preizadovoljni sa svojim uspjehom. Oni su prisilili nekoć moćnog neprijatelja da kapitulira pred Slavenstvom ili pred organiziranim radništvom... Ovu pobjedu slavenske ideje, koju u prvom redu imamo da zahvalimo energiji umnih vodja slovenske braće, od srca pozdravljamo i kličemo: Živio slavenski Trst!«

Dne 16. juna su bili užu izbori. Političko društvo »Edinost« je izdalo proglašava računa da glasuju za socijaliste tamo gdje se bore Talijani i socijalisti, a gdje je socijalistima osigurana pobjeda tamo da predaju bijele glasovnice, gdje se bore slavenski kandidati tu nekaj glasuju za njih. — Na tim užim izborima su pobijedili socijalisti i dobili su 10 mandata, a Talijani 6.

»Novosti« od 18. juna 1909. komentiraju taj užu izbor i vele:

»Razlog što nije u gradu ni jedan Slovenac pobjedio, od ona 4 koji su došli u užu izbor, je u tome, što su se socijalistički izbornici podijelili: talijanski socijalisti glasali su za talijanske kandidate, a slovenski socijalisti su glasovali za socijaliste. Dok su Slovenci svi listom glasovali za socijaliste, socijalistička stranka nije znala da usćeva disciplinu u svojim redovima, te je nešto veći dio njenih izbornika glasovao za Talijane. Ova okolnost iznijela je jednu vrlo karakterističnu činjenicu: Ako onim 7.200 izbornicima koji su u prvom izboru svoj glas predali za slavenske kandidate pridodamo glasove slavenskih socijalista, to imamo radosnu pojavu, da je u izborima opće tršćanske kurije većina izbornika afirmirala svoju slavensku narodnost... Kad su se naša braća u gradu Trstu upuštala u borbu, nisu računala na

PET SLOVENSKIH FANTOV ARETIRANIH radi jugoslavenske zastave na spomeniku padlih vojaka v Oslavju

Delo vredno Modestijevih naslednikov — Nesramno podtikanje

Gorica, junija 1934 (Agis). — Naš časopis je že večkreat poročal, da zidajo Italijani v Brdih, in sicer v Oslavju spomenik padlim vojakom, ki bo obenem tudi mavzolej. Tu je zaposlenih tudi nekaj slovenskih delavcev iz goriške okolice. Italijanska tvrdba, ki je prevzela to delo, pa že dalje časa ne izplačuje svojim delavcem zaslužka. Delavci, ki delajo vendar zato, da se preživljajo, so se, prepričani, da bodo našli zaslonbo in pomoč, obrnili na delavski sindikat v Gorici. Tu so jih pa le potolažili z zagotovilom, da jim nemorejo pomagati in ne morejo ničesar ukreniti, ker niso kompetentni za to. Obenem pa je sindikat obvestil goriško kvesturo o pritožbo, oziroma upravičeni zahtevi delavcev. Kvestura, ki ni mogla v tej zahtevi delavcev do-

biti nikakega povoda, kaj šele razloga, da bi posegla vmes, je nekoč dala zidovje spomenika v Oslavju preplekati s jugoslovenskimi zastavami. Sum je seveda padel na okoliške domačine, pred vsem pa na one, ki so se pri sindakatu pritožili, nakar so aretirali pet fantov Slovencev iz goriške okolice.

Modestijeve metode so torej kljub njegovemu odhodu, kljub žalostnemu koncu njegove karijere, ki ga je zadel ravno zaradi nesramnega podtikavanja, ostale v rabi pri goriški kvesturi. Takih metod se poslužuje samo zato, da našemu ljudstvu lahko zadajajo ponovne udarce, da ne tirinizirajo našega človeka brez vsakega razloga in da se pred nadrelenimi in inozem-

stvom čutijo krite za svoja nečloveška postopanja.

Kaj je s petimi aretiranci nam momentalno ni znano. Skoro gotovo pa jih bodo fašistični trinogi spravili pred posebno sodišče za zaščito države kot so lansko jesen Riherberčane, ki še danes čakajo v Regina Coeli na proces.

Naj pripomnimo, da so istočasno, ko se je zgodil ta zločin v Oslavju, aretirali v Gorici prof. Rutarja in Mussizzo.

Tako poteka življenje naših ljudi. Aretacija za aretacijo, ko se pa fašističnim trinogom zahoče novih žrtv pa poskrbijo zdaj na en zdaj na drug način, da lahko spet vprizorijo proti našim ljudem nove progone in nove procese.

Na povratku iz Amerike odležao 8 mjeseci u fašističkom zatvoru

Jedan radnik iz Vodica uhvaćen na granici već je dva mjeseca u zatvoru

Vodice, juna 1934. Nedavno se vratio iz Amerike jedan naš čovjek, Kosić Anton, koji se je bio kao mladić star 22 god. iselio u Ameriku još god. 1904. Koliko smo mogli doznati, nakon njegovog povratka u stari zavijač, bio je u Trstu zadržan i zatvoren 8 mjeseci. a da o tome nije nitko ništa znao, dok ga nisu dotjerali kući.

Kako smo u zadnje dane doznali uhapšen je bio pred 2 mjeseca na prelazu granice kod Postojne jedan naš radnik iz našeg sela imenom Jurišević Grgo. On je radio još sa nekolicinom radnika u šumi u Kožljaku ugljen. Odveden je bio najprije u Po-

stojnu a napokon u Trst, gdje još i danas leži i čeka raspravu. Niti njegovi drugovi s kojima je radio nisu o njegovom uhapšenju ništa znali dok nisu sada došli kući, jer su mislili i držali da je otišao preko granice, u Jugoslaviju.

Inače naše je selo zadesila velika nevolja, povrh svega zla koje nas danomice sve više i više muči, u zadnje nas je dane posjetila i tuča, koja nam je potpunoma uništila jedan dio našeg polja, tako da je ostalo sve potpunoma crno kao o Božiću. Sve se je urotilo protiv nas pa i sama priroda nam je postala neprijateljem kao da smo najveći grijешnici ovoga svijeta. — (Čić.)

PODREKTOR GORIŠKE BOGOSLOVIJE GOSP. RUTAR KONFINIRAN JE U JEDNOM SELU U UMBRIJI

Trst, juna 1934. — »Istra« je javila, da su profesori goriške bogoslovijske sveučilišne Muzica i Rutar osudjeni na pet godina konfinacije. Saznaje se, da je podrektor Rutar poslan u selo Montefione di Spoleto u Umbriji. U tom će selu morati da

ostane pet godina i da se ravna po svim paragrafima zakona o konfinaciji, koji čine život težim nego u tammici. Za kanonika Muzicu se momentano ne zna, kuda je on upućen.

ZAPLEMBA „SEJAVCA“ OD DRA PAVLICE

ker se v tej publikaciji omenja sv. Ciril in Metod in ker je na enem mestu zapisano, da »naš narod ljubi Marijo...«

»Naš narod ljubi Marijo« — ta ugotovitev je v Italiji nevarna za državo. Policija v Gorici je namreč zaplenila knjigo »Sejavec«, to je zbirko premišljanj o vsakonedeljskem evangeliju, ki jo izdaja po vojni vsako leto dr. Andrej Pavlica. Motivacija zaplenitve je ta, ker se v tem zvezku omenjata svetnika sv. Ciril in Metod

in ker je na enem mestu zapisano, da »naš narod ljubi Marijo«... Menda goriška fašistička policija, ki sama nabožnih knjig gotovo ne čita, dobiva tozadevne instrukcije od knezskofijskega ordinariata v Gorici, ki ga začasno upravlja mons. Sirotti, kakor znano. — (»Slovenec«).

Riječki Sveti Vid iskorišten u antislavenskim provokacijama

Pisanje riječke »Vedette« i govor biskupa Santina

Rijeka, juna 1934. — Dne 15. juna pada Sveti Vid, patron grada Rijeke. Ranijih godina slavio se taj svetac na veliko. Naročito dok je Rijeka bila u blagostanju. To slavljenje pokušava fašizam ponovno da oživi, razumije se, u svoje političke svrhe. U tome se slažu fašistički hijerarhe sasvim s biskupom

Santinom, koji je u tom pogledu vrlo sličan pokojnom Sainu. Nije uzalud povodom kampanje protiv Fogara riječke »Vedette« isticala, nasuprot Fogaru kao nevaljalom biskupu, riječkog biskupa Santina kao uzornog talijanskog biskupa, koji odgovara novom

kakav realan uspjeh. Rezultat glasovanja upravo je iznenadio i njih, i protivnike i čitaju javnost... Oni su na užim izborima dobili i 1000 glasova više nego u prvom izboru.

Treće tijelo, t. j. sitni obrtnici, krmari, sitni trgovci, birali su zastupnike 17. juna. Oko 3.500 izbornika biralo je 16 zastupnika. Budući da su ti izbornici najviše ovisni o općini pobijedili su Talijani, a Slaveni su dobili usve oko 500 glasova

Četiri dana kasnije birala je inteligencija. Bilo je 1.600 izbornika za 16 mandata. Slaveni su dobili usve 400 glasova, Nijemci 300, a Talijani 900, pa su Talijani svi izabrani.

Na 25. juna je biralo prvo izborno tijelo, t. j. veliki posjed i veliki kapital 16 zastupnika. Toga dana su birali i posjednici iz okolice 8 zastupnika. Veleposjednici i kapitalisti iz grada izabrali su Talijane, ali u okolici je izabrano svih 8 slovenskih kandidata.

Slovenski kandidati toga dana su bili slijedeći: dr. Ribarž, dr. Slavik, dr. Wilfan, A. Sancin, V. Gorjup, S. Martelanc, Martinis i J. Pertot, i odmah u prvom izboru su izabrani.

Talijani su bili ogorčeni. Na više mjesta je poslije izbora, naročito prigodom prvog i drugog glasovanja, došlo do bitke. Tako su Talijani kušali napasti Slavena pred »Narodnim domom«, ali su bili odbijeni i nalupani; ispred kavane »A i volli di Ch-

oggia« došlo je bilo i do pucanja, a pucali su Talijani iz kavane, kada su se Slaveni vraćali sa skupštine u »Narodnom domu«.

— U Istri je pobjeda Slovenaca primljena s oduševljenjem. »Družba sv. Cirila i Metoda za Istru« je izdala proglaš, koji počinje:

»Prošle nedjelje započeli su izbori za gradsko tršćansko vijeće, odnosno za tršćanski zemaljski sabor. Već početak tih izbora iznenadio je tršćanske Slovence, dok je nas presenetio. Koliko li razlike od našnjih uspjeha i tužnog gotovo očajnog položaja tršćanskih Slovenaca onamo natrag 20 godina.«

Tršćanski Slaveni su bili ponosni i samosvijesni. Na skupštini iza izbora izjavio je bio dr. Slavik u ime društva »Edinost«:

»Prošlo je doba kad su radili što su htjeli. Kamora ima još moći, ali svemoguća nije više. Ako većina ne bude htjela da udovoljava opravdanim zahtjevima okolice, mi ćemo je znati i prisiliti, a do potrebe će s nama i oni gradski izbornici koji su u gradu nastupili za nas.«

duhu.«

Dne 15. juna donijela je »Vedetta d' Italia« uvodnik, u kojem iznosi opširno historiju Svetoga Vida unatrag nekoliko stoljeća. Ta nas stvar potanko ne interesuje, nego ćemo se osvrnuti samo na ono mjesto, gdje se govori o latinskoj i talijanskoj misiji tih svetaca. — »Vedetta« kaže:

»Dok je drugdje, ne daleko od Rijeke, u slavenskim i slavizatorskim krajevima, poslije vala transmigracije naroda, crkvama i svecima davano slavensko ime i slavenski biljeg, sveti Vito i Modesto su sveci po porijeklu i karakteru sasvim latinski. Oni su bili na kvavernskim obalama Danteovim (»che Italia chiude e i suoi termini bagna«) prvi vijesnici kršćanstva i latinstva. Oni su dakle prethodnici talijanskog ljudstva, Vito i Modesto, oni su se prvi afirmirali na našoj zemlji s jezikom crkve, koja je u isto vrijeme bio i jezik rimske snage na svim sredozemnim obalama.«

Dalje govori »Vedetta« o značenju tih svetaca za talijanstvo Rijeke, koja je ostala talijanska, po propasti svega, malo i zaslugom tih svetaca:

»Zato sjećati se i slaviti te Apostole znači za riječko pučanstvo slaviti na najbolji način svoj grad, svoje porijeklo, iz kojeg je izišlo i ono čvrsto talijanstvo, zbog kojega smo danas ponosnici.«

Na dan Svetoga Vida održana je po gradu velika procesija i mnoge druge crkvene i političke svečanosti.

Biskup Santin je održao govor, u kojem je veličao najprije konkordat između crkve i fašističke države i izrazio je svoje zadovoljstvo tim aktom, a zatim je govorio o Svetom Vidu i Modestu, skoro na isti način kao i »Vedetta«. To su sveci, koji su triumfirali nad poganimima i »barbarima«, zato je njihovo značenje danas za talijansku

Rijeku tim veće. Navečer toga dana priredjen je veliki vatromet, koji je imao i pomalo provokaterski karakter, jer se prema Sušaku pušalo u vatrometima talijanske zastave, liktorske znakove, napise »Viva il Duce« i slično. Tako je ta crkvena svečanost dobila onaj karakter, koji su htjeli da joj dadu fašistički organi i fašistički biskup Santin.

Župe Materija i Podgrad

pripale su riječkoj biskupiji. Rijeka, juna 1934. — Dne 15. juna je proglašen Papin dekret, kojim se župe Podgrad i Materija u Istri, koje su do sada pripadale tršćanskoj biskupiji, priključuju riječkoj biskupiji jer je to navodno potrebno, da bi se riječka pokrajina poklapala s riječkom biskupijom, kako je to zaključeno konkordatom između fašističke vlade i Vatikana.

tal, inteligencija i obrtnici. Tek 1901. dato je opće pravo glasa uvodjenjem četvrtice kurije. I baš te godine su Slovenci dobili na izborima 9.109 glasova, Talijani 11.163 glasa, a socijalisti 7.220 glasova. Kada bi mandati bili podijeljeni na temelju općeg i jednakog prava glasa, Trst bi već 1901. bio prešao u slavenske i socijalističke ruke. Jer bi samim razvitkom stvari i realnim potrebama bili socijalisti i Slovenci prisiljeni kao niža i iskorištavana klasa, da rade zajednički i složno. Kada jedna sićušna manjina privilegovanih (a ti su bili većinom Talijani) ne bi bila imala unapred zakonom osigurane preko tri četvrtine mandata, davno bi se prije rata bio umanjio onaj banjski talijanski karakter Trsta, kojega mu je davalo gradsko zastupstvo, pa bi, možda, i stvari iza rata išle drugim tokom.

A oni talijanski iredentisti iz Trsta, većinom sinovi i potomci doseljenih Talijana, ili talijaniziranih Slavena, koji su uvijek, pa i do danas, tvrdili da je Austrija umjetno slovenizirala Trst nekaj perladaju statističke izbora i broj mandata pa će vidjeti ko je bio privilegovan, a ko iskorištavan.

A mi — sjećajući se te dvadeset i pet godišnjice — možemo do gledamo s ponosom unatrag, i s vjerom u budućnost, jer će doći vrijeme kada će i uvijek ponižavana i tlačena »četvrtica kurija« ipak doći do svoga prava. (t. p.)

Ozbiljna kriza fašizma

»FAŠIZAM SE RASPADA« — KAZE PRAŠKI LIST »PRAVO LIDU«.

Praški list »Pravo Lidu« od 15 juna, donosi na uvodnom mjestu dopis iz Pariza, u kome se, povodom desetogodišnjice Matteottijeve smrti, osvrtne na političku situaciju i odnos snaga u Italiji prilikom uvođenja fašističkog režima. List povlači paralelu između velikih obećanja fašističke politike ranijih godina i bankrota fašizma na ekonomskom polju, koji priznaje sam Mussolini.

Deset godina poslije Matteottijeve smrti nije ispunjen ni jedan od zahtjeva fašističke spoljne politike. Naprotiv, sve su ekspanzivne težnje fašizma naišle na nesalomiv otpor.

Italija je natjerala balkanske države da se udruže u defenzivni savez, udaljila je od sebe novu Tursku, baš sada konstatuje neuspjeh u Albaniji, a posljednji događaji u Zenevi pokazuju, da je dovoljno samo malo dobre volje i elementarnog zdravog razuma, da bi se Engleska sporazumila sa Francuskom bez talijanskog protektorata. Sovjetska Rusija se priklanja francuskom bloku. Fašizmu je pošlo za rukom da dezorganizuje Srednju Evropu, ali još nije sigurno, da li će početi to, što je u Beču i Budimpešti posijao. Kako ekonomski, tako i politički ovaj se decenij svršava pasivno.

List dalje ukazuje na simptome vrućine u samom fašističkom pokretu, na interesantna strujanja među mladim intelektualcima, koji su pristalice fašizma i koji možda iskreno smatraju da su fašisti, ali ipak pokazuju svoje nezadovoljstvo sa prilikama u stranci.

Stvaranje korporativne države nije ih oduševilo. Vide, da to nije nikakav napredak i da se ništa ne mijenja na kapitalističkoj strukturi društva. U školama im se neprestano govorilo, da je fašizam revolucija, sve dok to nisu shvatili kao ozbiljno i dok nisu u to povjerovali. Sada bi htjeli da vide revoluciju i u nečem drugom, a ne samo u košuljama i sličnim značima. Postali su svijesni toga, da je liberalistička država, koja je bila nišan fašističkog napada jednako kao i socijalistička stranka, mrtva. Oni se osjećaju nelagodno na groblju, u koje je fašizam pretvorio Italiju poslije svoje pobjede. Željni su slobode riječi, pa makar i »u okviru režima«. Osudjuju korupciju i birokratsku ukočenost vodstva.

List dalje podvlači, da je simptomatično, što Mussolini baš sada dozvoljava nekim socijalistima, koji su ostali u Italiji, da izdaju jednu reviju, posvećenu socijalističkim problemima i što Mussolini tom prilikom govori o svojoj socijalističkoj prošlosti.

KAJ PRIPOVEDUJEJO NAŠI FANTJE, KI SO SLUŽILI VOJAŠKI ROK U JUŽNI ITALIJI O NEMIRIH IN UPORIH ITALIJANSKEGA LJUDSTVA

Gorica, junija 1934. (Agis). O nemirih in uporih, ki so v Italiji, zlasti v južnih krajih, zadnje čase na dnevnem redu, prihajajo vesti k nam čimdalje pogosteje. Navidezna zadovoljnost, mir in blagostanje, kar opisujejo italijanski časopisi kot zaslugi fašizma, se je pričelo tudi v zunanem svetu kazati v pravi luči. Celotilni časopisje samo je večkrat radi različnih okolnosti primorano, da poroča o neredih. Takim poročilom sicer daje fašistični tisk tak značaj, da se čitateljem ne zdi nič posebnega. Vendar pa, kdor pozna le malo razmere in življenje italijanskega ljudstva lahko ugotovi koliko so take vesti resnične, v koliko potvorne.

Naši fantje, ki so zadnje čase služili vojaški rok v Italiji pa vedo mnogo povedati o življenju italijanskega naroda. Mnogokrat so morali biti vojniki po ves teden v vojašnicah ter pripravljani in oboroženi čakati na povelje za napad v mesto. Ljudstvo se kar v masah upira, demonstrira, protestira in žuga fašizmu s propadjo, Italiji pa z državljansko vojno. Vodje upora so mnogokrat fašisti sami, mnogokrat pa se demonstracije ljudskih mas vršijo spontano brez vsake organizacije. Med širokimi italijanskimi masami ni Mussolini prav za prav uvažal še nikoli zaupanja, danes pa tem manj. Italijansko ljudstvo obdoljuje fašizem, da je kriv velike miserije, ki vlada danes v Italiji. Tja pa je izgubil fašizem tudi med mnogimi dosežanimi pristaši, ki so uvideli, da od Mussolinijevih obljub se ne da živeti, dejani pa nikjer ni. Pač, tudi dejanja pozna fašizem, a le taka, ki ubijajo malega človeka in uničujejo privatno in javno gospodarstvo italijanskega ljudstva. Od vsega imajo koristi le aristokratje in kapitalisti, ki dobivajo čim dalje večjo moč nad obubožanim in izmozganim italijanskim ljudstvom.

Broj putnika za Trst naglo pada

Trst, juna 1934. — Prema službenim statistikama u Trst dolazi svake godine sve manje i manje putnika, bilo to Talijana, bilo iz inostranstva. Evo nekoliko cifara o ukupnom prometu putnika u zadnje tri godine:

God. 1931	181.830
> 1932	157.406
> 1933	145.728
Od toga je bilo putnika iz Italije:	
God. 1931	135.561
> 1932	124.633
> 1933	110.739
Broj stranih putnika padao je ovako:	
God. 1931	46.269
> 1932	32.773
> 1933	34.989

Cifre, koje upotpunjuju sliku teškog stanja Trsta.

STARACE JE DOŠAO U ISTRU DA PROVOCIRA JUGOSLAVIJU

To se može sasvim logički zaključiti po pisanju puljskog lista »Corriere Istriano«, koji prijeti Jugoslaviji, da će fašizam, dolaskom Staracea pokazati Jugoslaviji svoje namjere i svoju odluku, da oslobodi Dalmaciju

Pula, juna 1934. — Dne 17 juna došao je u Pulu generalni sekretar fašističke stranke, zamjenik Mussolinijev Starace. »Istra« je o njegovom posjetu već u posljednjem broju pisala. Pula je sva u opasnom stanju. Policija radi kao nikada. Zatvori su puni. Za zatvore su upotrebljene kasarne i nekoje škole. U radiostanici mornarice, koja ne funkcionira, takodjer su ovih dana udešeni zatvori za sumnjive elemente, koji bi mogli biti opasni za život Staracea. Izgleda da je više tih sumnjivih nego onih, koji nisu sumnjivi.

Već je »Istra« pisala koji je cilj tog posjeta Staracea. Ali ono nije sve. Starace naime dolazi na granicu i zato, da bi »pokazao zube« Jugoslaviji. To kaže i »Corriere Istriano« u jednom članku 16 juna na trećoj stranici pod naslovom »Barbarie slava«.

U tom članku govori se zapravo o namjeri grada Trogira u Dalmaciji, da podigne spomenik banu i biskupu Berislaviću, koji se borio protiv Venecije. Spomenik će izraditi Meštović. U Italiji su tu namjeru shvatili kao antitalijanski gest, te se ističe, da će taj spomenik biti podignut mjesto lavova Svetoga Marka, koji su lani bili oštećeni. To strašno vrijeđja Italiju i zato »Corriere« govori o »slavenskom barbarstvu«. »Corriere« kaže:

»Neka samo postave oni divljaci što su se ugnijezdili na talijanskoj obali Dalmacije, tu mramornu nakazu. Trogirski lavovi su živi u srcima i u uspomeni Talijana, koji neće dugo čekati, da izbrišu infamiju.

Sutra dolazi u Pulu Njegova Ekscelencija Starace, bersaljer s punim grudima plavih medalja, plavih, kao što je plava zastava Dalmacije, i on će otvoriti kasarnu, koja će nositi ime dalmatinskog heroja. Francesco Rismondo bit će ovdje prisutan u svom duhu heroja i u svom duhu lava.

Bit će u našoj sredini, da nam pokaže put prema onom dijelu Domovine, koji je danas gažen i vrijeđjan od primitivnih ljudi, koje će fašistička civilizacija otjerati na pašnjake od jednom.

Neka se samo na drugoj obali Jadrana veliča djelo dinamitaša Beograda i neka se izvrši nedjelo. Voda raste, računai se povećavaju. Jao si ga na dan polaganja računa!...«

Tako doslovno piše »Corriere Istriano«. Jasno je sve i sasvim. Tu se govori o volji Italije, da izazove rat s Jugoslavijom za »oslobodjenje« Dalmacije, a jasno je i to, da je Starace došao u Pulu, da to manifestuje protiv Jugoslavije u ime čitavog fašizma, kojemu je on poslije Mussolinija vrhovni predstavnik.

SI VA OLTRE!

Nova parola talijanskog udruženja Alpinaca

Trst, juna 1934. — U jednom od posljednjih brojeva lista »Alpino«, pretsjednik Udruženja alpinaca on. Manaresi, donedavna potsekretar ministarstva vojske, najavio je, da se dosadnja parola alpinaca »Di qui non si passa«, (u našem prevodu »Ovuda se ne prolazi«, mijenja u »Si va oltre!«, to jest »Ide se preko!«. Tu je lozinku dao Mussolini u svom govoru, koji je održao prošlog aprila pred 30.000 rezervnih alpinaca, koji su se okupili u

Rimu na Piazza Venezia. Manaresi kaže, da ta lozinka bolje odgovara duhu nove Italije, »koja je sigurna za svoje granice« i ima ambicije, da ih proširi. To je vrlo značajno. Znači, da je Mussolini jednom vojničkom udruženju održao govor, u kojem im je obećao, da će Italija ući u rat i da će proširiti granice, koje ima sada. Svakako taj momenat treba u najmanju ruku zabilježiti.

TALIJANSKI VOJAKI NA JUGOSLOVENSKEM TRIGLAVU

»Junaštvo« italijanskih vojakaov

Tolmin, junija 1934. (Agis). — Strahopetnost italijanskih vojakaov je med našim ljudstvom prav dobro poznana, bodisi iz vojnih bodisi povoinih časov. Zato pa se tem bolj smejijo z bahanjem o svoji korajzi in hrabrosti. Po Tolminskem imajo namreč priseljeni Italijani kot tudi italijanski vojniki mnogo prilik, priti v bližino jugoslovenske meje. Vojaki imajo po tolminskih planinah in hribih, ki so obenem tudi obmejni vrhovi, manevre. Tupatam se morda res dobi kakšen pogumnejši vojak, ki prestopi mejo. Nekajkrat pa se je že pripetilo, da so prišli z italijanskimi turisti na

vrh Triglava tudi financarji in morda z njimi kakšen vojak, kjer so naleteli na naše turiste. Naši turisti so italijanske sprejeli z vso kolegijalnostjo, kot je sicer navada pri nas v planinah. Turistovski kolegijalnost pa Italijani najbrže ne poznajo in mislijo morda, da vsa prijaznost velja njim zato, ker so Italijani. Kako si tolmačijo ori to, nas pravzaprav ne zanima. Zanimivo je njihovo bahanje s svojim pogumom češ, da že sedaj brez strahu prav komodno prekorajčijo jugoslovensko mejo. kako lahko bi jo šele ob drugačnih prilikah.

ŠTO TRAJE STUDENTI IZ MACERATE U OBROVAČKOM KANALU

Sumnjivi posjeti fašističke omladine u jugoslavensko more

Zadar, juna 1934. — Pred nekoliko dana došla je parobrodom iz Ancone u Zadar grupa od cirka stotinu talijanskih studenata iz Macerate. Vodili su ih profesori koji su ujedno oficiri milicije. Ta je omladina fašistički vojnički organizovana. U Zadru su studenti iz Macerate bili najsrdčajnije dočekani od zadarske fašističke omladine i predstavnička vlasti. Izvršene su razne parade, kakve su uobičajene u tim prilikama. — Otišli su na granicu prema Jugoslaviji i pravili uobičajene škandale, derali su se i vikali prema jugoslavenskim stražama i time pokazali svoje junaštvo. Sve ekskurzije, koje dolaze iz Italije u Zadar dolaze do same granice, gdje im

zadarski fašisti drže govore i pozivaju ih, da se spremne za prelaženje preko te »umjetne« granice, da bi se »oslobodila« i ostala Dalmacija. Ovi studenti iz Macerate napravili su medjutim i nešto drugo, što nije bilo dosada u praksi. — Jedan parobrod društva »Adriatica« ukrao je studente i odvezao ih u Obrovački kanal, u more koje je jugoslavensko, da tobože vide prirodne krasote toga kanala. O tom izletu piše i zadarski »San Marco«. Sumnjiv je taj izlet tih mladića u crnim košuljama u jugoslavenski dio Dalmacije i sigurno nije bio priredjen samo radi prirodnih krasota.

Poostritev protinemškoga pritiska v Južnem Tirolu

Kampanja protiv nemških duhovnikov — Enako postopajo Italijani z nemških učiteljstvom — Stroge obmejne mere

Celovški list »Freie Stimmen« piše: »Odkar je v Bocnu nastopil novi prefekt Mastromattei, je opažati v južni Tirolski poostritev protinemškoga kurza. V prvi vrsti zadane ta nemško duhovščino, ki jo smatrajo Italijani kot največje oviro izvedbi svojih nacionalnih ciljev. Še nedavno je »Legione Trentina« na svojem občnem zboru zahtevala odstranitev vseh nemških duhovnikov južnega Tirola. Italijanska vlada zahteva sicer vsled pogodbe z Vatikanom ni mogla ugoditi, vendar se očitno trudi na vse načine, da onemogoči nemškim duhovnikom njihov položaj in njihovo delovanje. Če pregledamo samo zadnje leto tovrstnega postopanja, se moramo prepričati, da zasleduje italijanski fašizem svoje cilje po natančnem načrtu. V briksenski škofiji so Italijani lani sodnijsko postopali proti 13 duhovnikom, ker so se le-ti branili poizkusov

zlorabe procesije na praznik Rešnjega Telesa v nacionalne italijanske svrhe. Mnogo duhovnikov je bilo zbog tega posvarjenih in so pod stalnim italijanskim nadzorstvom. Tudi v zadnjem maju se nadaljuje postopanje proti nemškim duhovnikom. Kooperator občine Lüssen je bil celo pregnan v Južno Italijo, razpuščen je bilo katoliško mladinsko društvo v Meranu, trije mladeniči iz Kurtiniga so bili vsled slikanja kljukastih križev za 3 leta pregnani v Južno Italijo.

Enako postopajo Italijani z nemškim učiteljstvom. Tik pred zaključkom školskega leta je bilo prestavljenih v staro Italijo 21 nemških učiteljev. Italija skuša nadalje izgraditi in utrditi tirolsko mejo z vojaškimi cestami, trdnjavami in podmiranjem cest in železniških tirov. Prekoračenje obmejnih prelazov je dovoljeno le na podlagi polnih listov in samo v poletnih mesecih«

ENGLEZI I REVIZIJA

GRANICA

KAKO BI BILO, DA SE MI OBRATIMO NA ENGLEŠKE PARLAMENTARCE ZA REVIZIJU RAPALSKOG UGOVORA ?

Poznato je da su engleski parlamentarci već u više navrata istupali, na inicijativu Madžara, za reviziju Trianonskog ugovora o miru. Oni su poduzimali već razne korake u tom pravcu. Eto, sad nedavno uputila je direktoru velikog londonskog lista »Times« (9 juna) jedna grupa narodnih poslanika ovo pismo koje »Times« objavljuje:

»Gospodine, — Efelcat, koji je u teritorijalnom pogledu stvorio Trianonski ugovor, još jedamput je privukao opću pažnju cijeloga svijeta. Želja nam je da ponovimo da su ova riješenja, po našem dubokom uvjerenju, vrlo nepravilna, oštra i nasilnička prema mađarskom narodu, i da u Centralnoj Evropi ne može biti ni govora o mirovljubivoj sanaciji prilika sve dok se ova rješenja ne izmijene. Mi ozbiljno molimo Društvo naroda da upotrebi svoj autoritet i da sazove narode radi diskusije o reviziji Trianonskog ugovora. Vaši odani: Robert Gauer, Levelin Džons, P. J. H. Hanon, Mitchell Bomond, Harri Uat, Artur Hop, V. H. Maklin, V. A. Vejland, F. Hornbi, Fred Astbari, Bazil Barton, Kuper Rauson, Mavis Tet, Baldwin Veb, V. H. Stjgden, G. Klejton, Filip Douson, Frank Sanderson, T. R. Mur, V. Meben, G. V. H. Džons, Ernest Šiperton, Park Gof, Viljam Dženkins, Linton Tori, Redžinald Kleri, Holford Najt, G. K. M. Meson, A. V. H. Džems, Isak Fut, Patrik Ford, Mardoh Makdonald, Alan Džorlton, Elskin Bolst, Alfred Denvil, G. A. Hertland, Krauford Grin, V. Grevn Elis, D. G. Somervil, Čarls Cejzer, H. K. Hels, narodni poslanici.«

Kad smo pročitali to pismo u londonskom »Timesu« pomislili smo: Kako bi bilo, da se mi obratimo na te dobrohotne(?) engleske parlamentarce, pr da ih zamolimo, da se zainteresuju za jedan drugi ugovor, koji je nanio mnogo više zla i ljudima i narodima i miru, a koji se zove Rapalski... Ali bojimo se, da to ne bi imalo uspjeha: pa mi smo narod siromašnog radnika i seljaka, i kako bi engleski lordovi mogli da se spuste u naše plebejske nizine, ma da je naša stvar i te kako krvava i tragična. U interesovanju za Trianonski ugovor radi se zapravo o njima ravnima, o mađarskim aristokratima, veleposjednicima, koji imaju stare plemićke bule, divne konje, šume za lov na listice i medvjede, i samo bi svega toga još više bilo, kad bi se Trianonski ugovor revidirao. I zato se engleski lordovi interesuju za svoju »braću u plemstvu«

Komemoracija za našimi žrtvami v Celju

Celjska »Soča« je priredila v nedeljo dopoldne v dobro zasedeni mali dvorani Narodnega doma komemoraciju našim, v Juljski Krajini v preteklem letu padlim žrtvam. Zbrani so bili zastopniki vseh slojev. Zeleti je, da bi se ob takih prilikah strnil ves narod, brez ozira na svetovno prepričanje, da manifestira za skupnost tega važnega vprašanja in protestira proti kratenju človečanskih pravic našemu narodu v Italiji po obeh Rimih. Oba govornika sta z nepobitnimi dokumenti dokazala, da se ni samo kvirinalski Rim zaklel proti našemu narodu, marveč da si prizadeva tudi Vatikan, da bi se naš narod asimiliral in iztrebil z ozemlja kjer že nad 1500 let avtohtono prebiva. Poslušalci so z vso pozornostjo sledili izvajanjem predavanja, ki je orisal nečloveško ravnanje pobesnelih fašističnih oblastnikov z našim narodom in postupanje Vatikana, ki tolerira izgon našega jezika iz cerkve in preganjanje naše duhovščine v Juljski Krajini. Slava junakom mučnikom Čotarju, Juriševiću, Stifaniću, Erženu in Bevkovi! Marsikomu se je orosilo oko ob lepi deklamaciji, ki jo je naš znani mojster tako učinkovito podal. Ob zvokih himne »Hej Sloveni« so se udeleženci razšli s stisnjenimi pestmi in dvignjenimi glavami.

DRUŠTVO »NANOS« V MARIBORU JE POČASTILO SPOMIN ŽRTVE FAŠIZMA MARJANA ČOTARJA

Društvo »Nanos« je počastilo spomin pok. Marjana Čotarja, katerega so fašistične oblasti izvabile domov v Trst pod pretvezo, da mu leži oče na smrtni postelji. Pokojnik se je res podal v Trst, kjer pa ni dočakal svidenja s svojimi dragimi, ampak so ga fašistične oblasti aretirale ter ga nato zaprle v tržaške zapore. Ko so ga pozvali na policiju v Trstu, se je vrgel iz tretjega nadstropja med stopniščem ali so ga fašisti umorili na zavraten način ter ga nato vrgli iz tretjega nadstropja, kjer je obeležal mrtev. Delovanje in življenje pok., ki je bil vedno zaveden Jugoslovan ter vrl omladinec je orisal v daljšem govoru predsjednik »Nanos« g. Marino Kralj ter v svojem govoru opozarjal navzoće, naj ne nasedajo fašizmom. Če bi morebiti prešli kako falsificirano pismo iz Primorja, ker se je v zadnjem času fašizem začel posluževati tudi te metode zahrbtnega izvajanja naših ljudi domov kjer jih čakata ječa in smrt. Spomin pokojnika so navzoći počastili s trikratnim »Slava!«

Naša kulturna kronika

Nova glasbena zbirka

Brede Ščekove

»Raste mi raste«, je naslov zopet novi glasbeni zbirki Brede Ščekove; zbirka vsebuje sedem kraških samospjevov s spremljavo klavirja. Pesmi po svoji glasbeni zasnovi ne vsebujejo nič novega, temveč so eklektični odsev zadnjih tudi slovenskih smeri (Premrl), deloma malice nerodno stavljeni, pa vendar dosti inventivno in občuten tvor. Solisti, ki imajo veselje do pevskega izživljanja, bodo lahko s pridom posegli po tem vezvku samospjevov. — »Slovenec«

PROF. NIKOLA ŽIC PRETSTAVNIK HRVATSKIH STENOGRAFA NA SLAVENSKOM KONGRESU.

Na velikom slavenskom kongresu stenografa, koji će se održati u Pragu, zastupat će hrvatsku stenografiju prof. Nikola Žic, naš ugledni zemljak. On je napisao za »Čehoslovačko-jugoslavensku reviju«, koja izlazi u Pragu seriju članaka pod naslovom »Stenografija južnih Slavena prije Antuna Bezenčeka«.

MILAN PERTOT ZBOROVODJA SLOVENSKEG UCITELJSKOG ZBORA.

Glasoviti slovenski »Učiteljski pevski zbor« izabrar je novog zborovodju i to g. Milana Pertota, našeg zemljaka iz Bar-kovlja, koji je učitelj, a sad studira na konzervatoriju u Ljubljani i bavi se vođenjem zborova već dugo. Zbor se sprema za veliku turneju po Bugarskoj.

FRANJO SIMČIČ

Ljubljana, junija 1934.

Kdo ga ni poznal tega trdnega in vztrajnega nacionalnega delavca? Saj ni dolgo tega, ko smo ga videvali še vedrega in delavnega. 12. t. m. je izdihnil svojo blago dušo v Splošni bolnici v Ljubljani, kamor se je dva tedna poprej podal na zdravljenje, upajoč, da se iz nje še zdrav povrne. Toda zavratna bolezen, ki jo dotedaj skrivoma izpodjedala njegovo zdravje, je bruhnila z vso silo na dan in težkih muk ga je rešila smrt. Umrl je v 67. letu svoje starosti. Pogrešajo ga v vrstah skoro vseh naših nacionalnih društev: »Sočani«, »Sokol I«, Sentpeterska podružnica CMD, Narodna Obrana, Okrožna streljačka družina, Društvo skrb za mladino, Jadranska straža itd. V večih izmed navedenih društva se je udeleževal aktivno kot odbornik.

Bil je delaven in marljiv ter je vse svoje sposobnosti in prosti čas žrtvoval delu za narod in domovino. Doma je bil iz Šapjan pri Podgradu v južnem delu naše neosvojene domovine. Ljubil je svojo rodno grudo, ljubil je našo lepo Primorsko. Zato se je kot zvest iredent z vso silo svoje duše oklepal emigrantskega pokreta, hoteč s tem dati duška svoji boli nad krivicami, prizadetimi tej zemlji po tučevem nasilju. Njegovo delovanje je bilo usmerjeno v pravec, pomagati svojim zaslužnim bratom onkraj nepravilne meje, umetno ustvarjene v Rapallu, in edina želja, ki jo je gojil do zadnjega diha je bila, da bi dočkal in videl zopet prosto in svobodno svojo rodno zemljo. Prost, svoboden mora biti rod!... V ta evangelij je trdno veroval. Bil je prepričan, da samo v zedinjeni, neokrnjeni in veliki Jugoslaviji je mesta in svobode vsem južnim Slovanom.

Frane Simčič ne zapušča potomcev. Zapušča pa svetla spomin na delovnega človeka in zvestega pobornika narodne ideje, vzor poštenja in mravljične pridnosti.

Kot preprosti sin kršne Istre se je povzpela v službi do čina pisarniškega ravnatelja finančne direkcije. Služboval je na Tirolskem, po prevratu v Mariboru, nato v Ljubljani, kjer je leta 1926 stopil v pokoj.

Udeležil se je tudi svetovne vojne in služil pri 20. lovskem bataljonu. V naši vojski je dosegel čin rezervnega kapetana. Dne 14. t. m. smo ga spremili na njegovi zadnji poti. Ni mu bilo dano dočakati dan, ki si ga je tako vroče želel: dan osvobođenja svoje toliko ljubljene domovine.

Obilna udeležba in impozantan žalni sprevod sta pričala o priljubljenosti, ki jo je bil deležen naš Frane Simčič. Razen sorodnikov ter delegatov in članov uvodoma navedenih društva se je pogreba udeležila tudi velika množica občinstva, med katero smo opazili mnogo njegovih prijateljev. Društvo »Soča« in »Sokol I«, sta ga spremila za zadnji poti z društvenimi prapori. Gomilo so pa pokrili z lepim cvetjem in venci, katere so prinesli »Sočani«, Okrožna streljačka družina itd. Kot rezervni oficir je bil pokopan z vsemi vojaškimi častmi.

Ko je po opravljenih molitvah in blagoslovu zdrsnila krsta v grob v bratsko zemljo, je vojaška četa oddala častno salvo. Ob odprti gomili pa se je od prebлага pokojnika v imenu »Soče« in njenih nacionalnih prijateljev poslovil odbornik Urbančič Alojzij z ganljivimi rodoljubnimi besedami in mislimi.

Med žalnim govorom je sijalo lepo solnce in padal je rahel, osvežujoč dež. Na nebu se je v velikem loku pokazala mavrica, svetopisemski simbol. Frane Simčič! Tvoje delo je Bog Vsevišnji blagoslovil in njegova mavrica nam daje trdno upanje, da bomo vsaj mi, ki smo Te poznali, dočakali dan, dan Vstajenja, ki si si ga Ti tako želel. Bodi Ti lahka Bratska zemlja.

Novo povjereništvo osječke »Istre« u Belom Manastiru

Na sjevernoj tači naše države, u pito-moi Baranji, osnovano je u nedjelju 17 juna o. g. novo povjereništvo osječke »Istre«. Kao delegati matičnog društva u Osijeku došli su njegov osnivač a sadašnji I. potpretsjednik g. Zadnik i sadašnji pretsjednik g. prof. Ljudevit Čič. Osnivački sastanak, kome su prisustvovali skoro svi emigranti nastanjeni u Belom Manastiru otvorio je, pozdravivši delegate g. Leskovac Matija, skladištar drž. željeznica i iznio je potrebu osnivanja jednog povjereništva koje bi imalo da okupi sve emigrante nastanjene u Baranji: u Belom Manastiru, Mir-kovcu, Barani, Petrovom selu, Branjinom Vrhu, Batini i Dardi i da ih poveže u jednu nerazdvojnu cjelinu kako bi bolje mogli da koriste čitavoj emigraciji i svome narodu. Zatim je u nekoliko riječi pretsjednik Istre iz Osijeka g. Čič ocrtao sadašnje stanje emigracije i našega naroda pod Italijom, sjetivši se žrtava koje su pridonete na oltar borbe za slobodu Julske Krajin. Izneo je zatim sve potrebne upute oko osnivanja povjereništva kao i njegove dužnosti i pročitao pravila matičnog društva. G. Zadnik je zatim ocrtao prilike u kojima je nastala »Istra« u Osijeku i izrazio nadu i čvrstu volju, da ona krene u svojem razvoju pravim putem. G. Cucančić, blagajnik drž. mljekare iznio je prilike u Belom Manastiru i Baranji i pogodnosti za rad povjereništva.

Izabran je zatim za povjerenika g. Matija Leskovac, a za blagajnika povjereništva g. Vjekoslav Cucančić.

Nato je g. Leskovac zahvalio delegatima iz Osijeka na posjeti i izrazio obećanje, da će iskazano im povjerenje i povjereni u dužnost svojiski iskupiti neumornim radom za korist emigracije.

Sa sastanka poslan je pozdrav pretsjedniku Saveza jug. emigrantskih udruženja u Beogradu, g. dr. Ivanu M. Čoku.

ITALIJA ZABORAVLJA, DA JE PULU »OSLOBODILA«

Uboga Pula nije spomenuta u talijanskim početnicama

Pula, juna 1934. — Puljski dnevnik »Corriere Istriano« ima često prilike, da se uzrujava zbog toga, jer u Italiji neznaju za Pulu, jer je ignoriraju u svakom pogledu, jer je zaboravljaju... Eto, sad je taj list opazio, da u početnicama »Sillabario e piccole letture« na stranici 81 stoji štivo, u kojem je i ova rečenica:

»Trento, Trst, Gorizia, Zadar i Rijeka lijepi su talijanski gradovi, danas pripojeni Domovini«.

A Pula tu nema! Pula nije spomenuta... I uzrujava se puljski »Corriere Istriano« zbog toga jako, pa se pita:

Nadamo se da će ova naša nova jedinica dobro napredovati, jer su skoro svi njeni članovi materijalno koliko toliko zbrinuti.

Naši kolonisti u Adolfovcu

Posjet pretstavnik »Istre« iz Osijeka.

U nedjelju 10 juna posjetili su emigrantsku koloniju u Adolfovcu kod Osijeka pretsjednik »Istre« u Osijeku, prof. Ljudevit Čič i tajnik »Istre« u Osijeku, Gantar Herman. U Adolfovcu živi trideset emigrantskih porodica sa oko 120 članova obitelji. Samo 4 emigranta imaju dodijelenu zemlju, i to 3 po 2 i pol jutara, a jedan osam jutara. Ostali imaju samo potkućnicu a dvojica nemaju ni potkućnice ni kućice. Svi žive u veoma slabim materijalnim prilikama, jer ono što privrede na oko malo zemlje što imaju nedostaje za život brojnih obitelji, a drugdje ne mogu dobiti posla. U susjedstvu se nalaze dva gospodarstva, jedno sa preko 200 jutara, a drugo preko 30 jutara, kamo odlaze emigranti i muški i ženske, i mladi i stari, da obavljaju sezonske poljske radove uz minimalnu dnevnicu od 10 dinara. Rade po sunčanoj žezi od ranog jutra do same noći, uz malen odmor u podne. Prošle godine bilo je njih dvadesetak zaposleno nekoliko mjeseci, dok je trajala kampanja, u osječkoj šećerani. Potrebno je zato da se ovim emigrantima osigura pristojan život i poštena zarada.

U dvorištu g. Moferdina Pave sakupio se je priličan broj emigranata, glava obitelji, pa su sa pretstavnicima »Istre« iz Osijeka raspravljali o svim pitanjima koja ih interesuju, a naročito o socijalnom zbrinjavanju nezaposlenih.

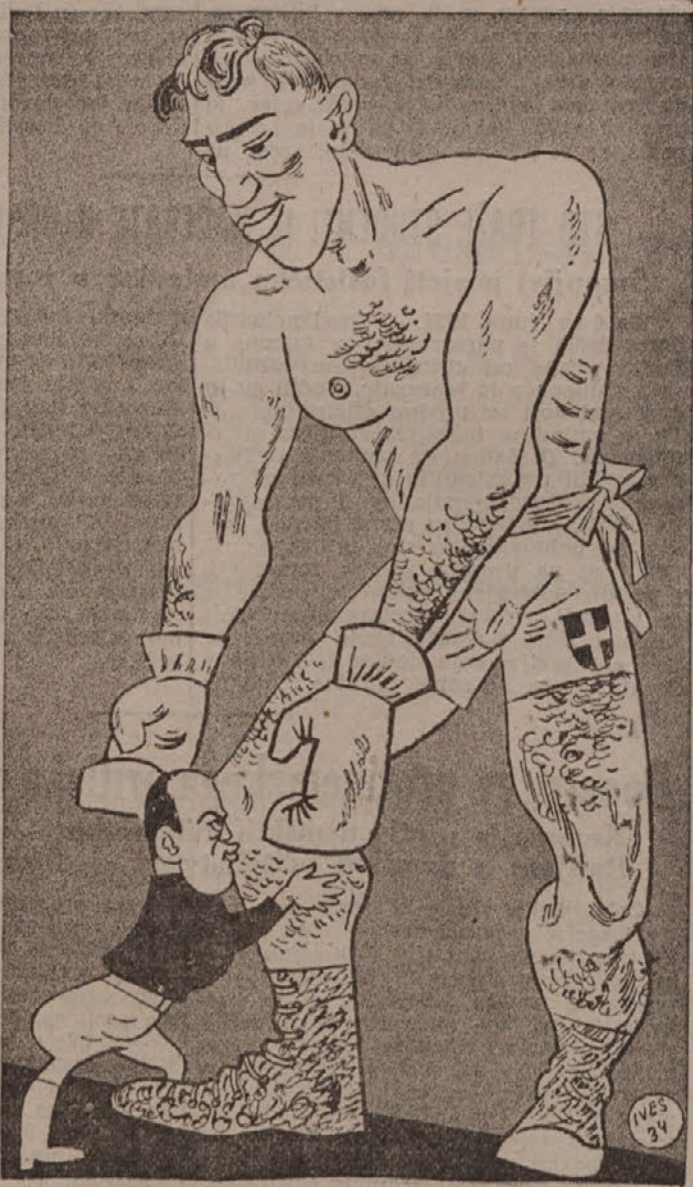
nije li Pula možda pripala Jugoslaviji, da je ne spominje ili zar nije Pula dostojna, da se citira u slajnoj kruni oslobodjenih gradova? Na koncu pozivlje puljski list »Državnu Knjižaru« da ispravi tu veliku pogrešku, jer treba biti pravedan prema Puli.

O bijedni »Corriere«! Kad bi jedina nevolja Pule bila u tome! Ali izgleda, da je ne samo Rim iz svojih početnica, nego i Bog iz svojih knjiga izbrisao taj nesretni grad, koji je osuđen na propast, jer je sa ostalim sličnim čirevima na našem narodnom tijelu skrivio tragediju čitave naše Juljske Krajin.

PRIMO E — SECONDO CARNERA

Fašizam u svijetlu sportske slave i mizerije

Primo Carnera bio je do pred par dana šampion svijeta u boksu. Ali on nije bio obični šampion. On je bio — fašistički šampion! Kad je lanijske godine potukao Sharkeva i postao šampionom u Italiji je fašistička štampa padala u delirij. »Corriere della sera« od 1. jula 1933 bez skrupula ističe, da je ta pobjeda nova opomena svijetu, da je Italija obnovljena u svakom pogledu i da treba voditi računa o toj novoj neznojnoj snazi, koju Carnerina pesnica pretstavila »Pobjeda drvosieče iz Sequalsa i politički je dogadjaj. Kad to ne bi bilo mi ne bismo o niemu govorili na ovom mjestu« kaže »Corriere«. To je politički dogadjaj jer dolazi da modificira mišljenje, koje je do sada o Italiji postojalo u svijetu. Ne treba svijet da zaboravi, kaže »Corriere«, da je Carnera došao do izražaja u fašističko doba. On se pojavljuje u doba, kad se na Italiju vraćaju oči čitavog svijeta. I zašto da se ne kaže, naglašava »Corriere della sera« da Carnera pretstavila lice nove mlade Italije, koja osjeća, da su njezine mišice dovoljno snažne, da bez straha udie u naiteže internacionalne borbe... Mišljenje čitavog svijeta mora da vidi i pogodi to, da je Carnera simbol jakog uspona talijanskih snaga, spremnih za svaku borbu i za svaku pobjedu »Oni, koji su do sada gledali u nama inferiorna bića neka znadu, da nema više terena, na kojem nismo sposobni da pokažemo našu superiornost. Ako su za vrijeme rata Nijemci bili ponosni s Hindenburgom, mi

bez ikakvih egzaltacija trijezno i hladno možemo da konstatujemo, da danas za svijet mora da je Carnera eminentno uvjerljiva forma za upoznavanje naše superiornosti. To je nešto! Tako je lani pisala fašistička štampa...

Osnivanje naše emigrantske organizacije izazivlje Italiju

Zadar, juna 1934. — Zadarski »San Marco« reagirao je kraćom bilješkom na osnivanje društva »Istra« u Splitu. Taj list dnosil poziv, koji su splitski listovi donijeli, za osnivačku skupštinu društva »Istre«, a u komentaru kaže:

»Jugoslaviji trebaju hitno fondovi za organizaciju jedne serije terorističkih atentata na kraškim granicama«.

To bi imao biti fašistički komentar povodom osnivanja splitske emigrantske organizacije. Nimalo duhovito.

KO KAŽE ZA FAŠISTIČKOG PODEŠTATA DA JE DEFRAUDANT, MOŽE BITI OSUĐEN ZBOG KLEVETE.

Trst, juna 1934. — Pred trščanskim sudom održao se dne 12 o. m. interesantan proces. Prema izvještaju u »Piccolo« i »Popolu« od 13 o. m. na stvari je bilo ovo: Tužio je cav. Leopoldo Variale, koji je ranije bio podeštat u Starancu, Tuženi su Rikard Klement i Herman Klement, prvi mesar, a drugi seljak. Oni su optuženi da su u novembru lanijske godine, kad je Variale skinut s položaja podeštata govorili, da je maknut zato, jer se konstatovalo, da je pronevjerio općinski novac. Cav. Variale je tužio i prikazao optužene kao komuniste, a pored toga naprtio im je na leđa, da su htjeli zapaliti karabinjersku kasarnu. Osuđen je Herman Klement na tri mjeseca zatvora, a obojica još k tome na nekoliko hiljada lira globe. Razumije se, vodila se rasprava i o pronevjeru cav. Varialea, ali sud navodno nije ništa mogao da dokaže i on je riješen. Dobro je, da se Klementima nije moglo dokazati, da su htjeli zapaliti karabinjersku kasarnu, jer bi inače bili prošli vrlo lako.

FAŠISTOVSKI TAJNIK IN URADNIK »OČISTILA« LOKAVSKO OBČINO ZA 120.000 LIR

Lokov pri Trstu, junija 1934. — (Agis). Pred kakimi tremi ali štirimi meseci sta tajnik in neki občinski uradnik poneverila na občini v Lokvi občinsko blagajno za čedno vsotico, baje za 120.000 lir. Tega denarja nista kar naenkrat spravila v svoje žepe, ampak le počasi tako, da so pristojne oblasti šele po dolgem prizdevanju prišle na sled »marljivim« uradnikom. Oba so nato odvedli v zapor. Toda, da ne bi vsa ta čedna zadeva prišla v javnost, so stvar pomašili in zamolčali. Po kratkem času so ju izpustili in se sedaj nahajata »na razpoložanju«. Baje se njima ni nič hudega zgodilo, in sta oba uverjena, da bosta vnovič dobila službo seveda ne več v Lokvi temveč kjer drugje, kjer je še blagajna polna. Toliko vedo povedati informirani ljudje.

Pred nekoliko dana je Carnera strašno potučen u Americi od boksača Baera, koji mu je odnio šampionat

U Italiji nisu očekivali da će Carnera biti potučen. Svi talijanski listovi donosili su vrlo optimističke članke u kojima su ismijevali Maxa Baera, a i sam Carnera bio je upravo smiješno optimističan i poručio je Baeru da će ga srušiti u prvih deset udaraca. Primo Carnera u jednoj poslanici, koju je uputio američkim sportašima izjavio je, da apsolutno vjeruje u pobjedu jer tone želja samo on, nego i Benito Mussolini, pa je u tom uvjerenju obećao čak, da će kao pobjednik doći u Latinsku Ameriku na turneju. On je kazao: »Osjećam se u perfektnoj formi i ništa me ne navodi, da sumnjam da će Baera srušiti. On suviše govori, ja naprotiv obaram.«

Dogodilo se međutim sasvim obratno. Dogodilo se ono, što je Baer javljao Carneri: »Prije nego što sam postao boksač, bio sam mesar i navikao sam da nosim mravo meso u većoj težini, nego što je tvoje, 14 juna vraćam se opet svojem starom poslu i raspolagat ću sasvim po svojoj volji sa tvojih 120 kilograma.«

Razumljivo je da je u Italiji poraz Carnera izazvao najveće razočaranje. Jer fašisti nisu mogli da zamisle, da bi poslije nedavnog nogometnog trijumfa njihov sport mogao da zadesi tako strašan udarac.

Pokušali smo da u nekoliko poteza ilustriramo taj Carneromussolinijanizam.

ZASEDAVANJE EMIGRANTSKEGA DIREKTORIJA

v Zagrebu dne 17. junija 1934.

Zvezni direktorij se spominja najnovejših žrtev fašistovskega terorja Marijana Čotarja in Ivanke Bevkove

Radi sistematičnega ubijanja naših ljudi od strane fašistovske Italije se mora voditi še bolj neizprosni boj proti fašizmu

DR. I. M. ČOK
pretsednik Saveza.

Tudi tretja redna seja emigrantskega direktorija v Zagrebu na dan 17. junija 1934 je začela, kot, žal radi neprestanega fašistovskega terorja, začeljo v zadnjem času vsa naša emigrantska zborovanja, s spominjanjem najnovejših žrtev fašistovske krvoločnosti. Direktorij se je pred pričetkom svojega sejnega dela spomnil Čotarja in Bevkove, ki sta padla v poslednjem tromesečju. To kar preveča srce vsakega emigranta je tudi vodilo direktoriju pri vseh njegovih odločitvah: Radi sistematičnega ubijanja naših ljudi od strani fašistovske soldateske se mora voditi še bolj neizprosni boj proti fašizmu, še večje poživljenje vsega emigrantskega sistematičnega dela proti sedanjim sistemom, proti sedanji strahovladni nad našim narodom v Julijski Krajini.

Preganjanje slovenske in hrvaške duhovščine v Julijski Krajini

Vsi člani direktorija so poročali, kako mučen vtis povzročajo v vseh plasteh emigracije poslednje vesti o preganjanju slovenske in hrvaške duhovščine v Julijski Krajini. Ker ima slovenska duhovščina v civilnih fašistovskih oblasteh svoje najneizprosnejše nasprotnike ter ker višji cerkveni krogi neprestano popuščajo zahtevam fašizma, da ima izgniti vse kar je slovenskega v cerkvi, se polasča vseh širokih katoliških mas našega naroda v Julijski Krajini ne samo obup, ampak naravnost nevolja in odpor, ki zavzema vsak dan konkretnije forme proti onim cerkvenim krogom, ki so s svojim nerazumljivim popuščanjem skrivni na nekriščanskem divjanju fašizma proti slovenski duhovščini. Kot postajajo slovenske in hrvaške mase v precejšnjem delu najbolj prizadetih in narodno najbolj preganjenih župnij vedno bolj tuje dejanskemu katolicizmu, tako pa zavzema v emigraciji pri nekaterih emigrantskih grupah nevolja nad sedanjim stanjem na cerkvenem polju v Julijski Krajini tako obliko, ki mora nujno svetovati kompetentnim cerkvenim oblastem nujen preokret v dosedanji njihovi oportunistički politiki v Julijski Krajini.

Narščajoči protest in vedno ostrejši odpor našega naroda pod Italijo in emigracije proti cerkveni politiki v Julij. Krajini

Celotna organizirana emigracija se radi nevdržnega stanja na cerkvenem polju vidi prisiljena posegati k vse strožjim oblikam ne le formalnih protestov, ampak tudi odpora proti sedanji raznarodovalni politiki fašistovskih in višjih cerkvenih oblastih po slovenskih dijecezah Julijske Krajine. Posamezne emigrantske organizacije bodo postopoma obveščene o protestnem postopanju emigracije. Emigrantsko vodstvo hoče pazljivo zasledovati ves nadaljni razvoj na cerkvenem polju, da bo celotna emigracija v konkretni obliki dala izraza o nerazpoloženju naše manjšine in emigracije proti sedanjim sistemom v cerkveni manjšinski politiki.

Vsak emigrant, neglede na bivšo politično pripadnost v Julijski Krajini, ima pravico in dolžnost da sodeluje v pokretu in v vodstvu pokreta

Ker smatra organizirana emigracija, da ima vsak emigrant ne le pravico, ampak naravnost dolžnost da sodeluje po svojih močeh in zmoglostih na reševanju emigrantskih problemov in vprašani Julijske Krajine, povdarja ponovno zvezni direktorij načelo, da se lahko v organiziranem emigrantskem pokretu in sicer ne samo v priprostem članstvu, ampak tudi v njegovem vodstvu lahko udeležuje vsak emigrant neglede na bivšo različno politično pripadnost

posameznega emigranta za časa svobodnega udeleženja raznih političnih grupacij v Julijski Krajini. Sedanje emigrantsko vodstvo mora pri tem ugotoviti, da je sedanjí sestav politično si sorodnih sil v emigrantskem pokretu le posledica večjega dinamizma in udeleženja istih v emigraciji, ne pa kakega monopola ali pa vsiljevanja. Vsaki novi sili, željni udeleženja, ki se je s svojim javnim delom v Julijski Krajini že pokazala zaslužna za naš narod, so ne le odprta na stečaj vrata za delovanje v emigrantskem pokretu, ampak je celo pozvana, da tudi v emigraciji če potrebno tudi v vodstvu vpreže vse svoje sile v reševanju skupnih interesov jugoslovenske manjšine pod Italijo.

Italijanska antifašistična inicijativa za autonomiju Julijske Krajine in emigracija

Z zadovoljstvom ugotavlja zvezni emigrantski direktorij, da organizirana emigracija iz Julijske Krajine v Julijski Krajini ni več osamljena v svoji borbi za rešitev problema Julijske Krajine, ampak da so se pojavili razni drugi politični pokreti, ki formirajo popolnoma drugačno politično usodo Julijske Krajine kot pa je sedanja. Predvsem so izstopil zadnje čase z intenzivnejšim propagiranjem svojega načela o samoodločitvi jugoslovenske manjšine v Julijski Krajini italijanski marksisti tretje internacionale. Pokret zadnjih mesecev je tudi avtonomistična liga za avtonomijo Julijske Krajine, ki hoče iziti iz okvirja gosodanjih od raznih antifašistovskih grupacij ponujanih kulturnih avtonomij z omejeno deželno avtonomijo. Avtonomistična liga ima v svojih težnjah vse pogoje da obseže italijansko meščanstvo malih obrežnih mest Istre in Trsta. Tako se je v zadnjem času radi strahovlade in zavoženega gospodarstva od strani fašizma ustvarilo v celi Julijski Krajini, brez razlike narodnosti in stanu enodušno ozračje in volja, da se ima čim prej končati z dosedanjim ne le fašistovskim, ampak sploh dosedanjim načelom upravljanja Julijske Krajine od vseh italijanskih vlad.

Organizirana emigracija v Jugoslaviji gre brez kakega oklevanja svojo pot nekompromisnih zahtev in borbe za popolno osvoboditev Julijske Krajine izpod jarma vsakršne italijanske suverenitete. Sodeluje pa emigracija v vsakem resničnem boju proti fašizmu in proti sedanjemu načinu upravljanja Julijske Krajine.

Razvijanje delovanja raznih pokretov za mani ali bolj svobodni in samostojnejši bodoči razvoj Julijske Krajine ter naraščajoče nezadovoljstvo prav vseh ljudskih mas v Julijski Krajini s sedanjim stanjem, oznanjujejo bližje vrenje in nasilno iskanje novega življenja naše zemlje. Je to opozorilo za celotno emigracijo, da iz svojih organizacij stvari še trdnije orožje za izvršitev nienega programa o popolni osvoboditvi Julijske Krajine.

Emigracija in italijanske akcije proti Jugoslaviji

Vedno nove žrtve našega naroda v Julijski Krajini ter ponavljajoči se izpadi italijanske zarotniške akcije proti jugoslaviji, proti jugoslovenskim nacionalnim ustanovam, zlasti pa proti najvišjemu faktoriju države — proti kralju dvigajo v emigraciji val ogorčenja in protesta, ki v svojem discipliniranem zadržanju napram vsaki prepovedi javne in vidne oblike protesta ne more razumeti, da se mora molče preiti preko vseh teh načinov fašistovske podtalne guerrille proti Jugoslaviji.

Vse emigrantske organizacije obsojajo osebne spore v krogih emigracije v Zagrebu

Jugoslovensko emigracijo v Jugoslaviji ni klub dolgoletnemu trpljenju in čakaniu v težkem in razkrajačem emigrantskem življenju zadela ubijajoča moč razkolov in prepirov, kot je običajno usoda vseh emigrantskih pokretov. Vsa organizirana emigracija je slejkoprej enotna okoli smernic programa in ciljev svoje borbe. Manjša nezozlasia in boji se pojavljajo in zopet izginjajo v posameznih emigrantskih centrih. Tako je zopet začelo mirno sožitje in sodelovanje v emigrantskih organizacijah Ljubljane. Parletno razlikovanje o načinu emigrantskega udeleženja in borbe se ni umaknilo nekemu kompromisnemu nopolšanju z ene ali pa druge strani, ampak le mirnejšemu dopuščanju da vsaka emigrantska organizacija na svoj način izvaia svoj program po notnih smernicah skupnega emigrantskega pokreta v emigrantski zvezi. Tudi Maribor kot drugi najmočnejši emigrantski center je zlasti na

polju medsebojnega socialnega emigrantskega sopomaganja pokazal, da moralo vsa nasprotja emigrantskih organizacij izgniti, kadar se gre za skuone interese emigrantske celote. V vseh ostalih emigrantskih centrih vlada pa že od vedno vzorna enodušnost pri izvajanju posameznih emigrantskih akcij. Zato pa obsojajo vse emigrantske organizacije, potom svojih zastopnikov v zveznem direktoriju sedanjí razvoj borbe v zagrebških organizacijah. Tim večjo obsodbo zasluži ta notranja medsebojna zagrebška borba, ker zavzema vedno bolj značaj osebnih nasprotovanj. Kot pokazuje zagrebška emigracija potom raznovrstnih svojih ustanov, od emigrantskega časopisa »Istre« na do raznih zavodov svojo resno voljo do uspešnega udeleženja, tako da je v svojih glavnih organizacijah delno paralizirana radi brezplodnega osebnega prepiranja. Zato celotna organizirana emigracija zahteva, da bi se zagrebški emigrantski krogi čimprej složili, da ne bi bili edini prepirlivi element v emigrantskem pokretu ter da bi se izognili nujnim ukrepom saniranja, katere bo celotni emigrantski pokret moral podvzeti, ako se razmere ne izboljšajo po vzoru na vse ostale organizacije v državi.

Ustvarjanje emigrantskega fronta v Dalmaciji

Z zadoščenjem je vzel emigrantski direktorij na znanje sporočilo zveznega vodstva in organizatornega odseka, da so tudi v glavnih centrih ob Jadrani — v Dalmaciji vznikle emigrantske organizacije, tako v Tivtu, Dubrovniku, Splitu ter nekoliko že poprej na Sušaku. V glavnem so že končane vse dolgotrajne formalnosti glede priznanja pravil in s tem obstoja društev. Ker polaga celotna emigracija veliko važnost na res uspešno razvijanje emigrantskega pokreta v Dalmaciji, se opozarjalo vse emigrantske organizacije, da gredo na roko našim novim organizacijam ob morju v njihovih prvih in največjih začetnih težavah. Tudi na skrajnem severu je emigrantsko društvo v Murški Soboti pristopilo k organiziranemu pokretu ter skuša z živahnim delovanjem in voljo doseči starejše že uveljavljene emigrantske organizacije.

Delovanje in težave zveznega vodstva in odsekov

Ni pa celotno delovanje zveznega direktorija na seji prešlo samo v razglabljanju in proučevanju splošne zunanje politične situacije, notranjih razmer, v katerih živi emigracija, ampak se je predvsem podvrglo ostremu pretresu delovanje zveznega vodstva in zveznih odsekov v zadnjem tromesečju. Pri marsikaterih akcijah, sklenjenih na prejšnjih sejah ter zahtevanih od posameznih organizacijah, se je naletelo na težave višje sile — na nesrečno pomankanje gmočnih sredstev. Zvezni predsednik je moral vnovič po že tolikokratnem razlaganju na vseh prejšnjih sejah podati potek, poizkusov, da bi se dobila sredstva v teku zadnjega tromesečja. V vseh teh poizkusih ne le od strani zveznega predsednika, nekaterih odsekov in pa tudi u samostojnih poizkusih posameznih društev je težko ugotoviti kaj je večje ali vztrajnost v podvzemanju neprestano novih poizkusov, da se naide izhod iz sedanjega nezoznega stanja, ali pa doslednost s katero se vse uravničene zahteve emigracije na pristojnih mestih odbijajo z motivacijo sedanjih težkih gospodarskih razmer, ki da ne dopuščajo nobenega podpiranja.

Vse banske uprave so začele zbirati statistične podatke o celotni emigraciji

Nehvaležno, dolgotrajno, potrpežljivo in sistematično delo statističnega odseka je dobilo naenkrat vztrajnega in odločujočega pomočnika v državnih oblasteh. Vse banske uprave v državi so potom svojih podrejenih organov začele zbirati statistične podatke o celotni emigraciji, ki se nahaja v Jugoslaviji neglede na deistvo ali so posamezni emigranti že tudi formalno uredili svoje odnose napram državi glede državlanske pripadnosti. Ker je v velikih emigrantskih centrih kot so Ljubljana, Zagreb in Maribor zbrano toliko emigrantskega življa, da bo še mogočnemu državnemu aparatu težko zbrati vsa potrebna statistiko o emigrantih, se pozivajo vsa emigrantska društva da podprejo oblasti pri njihovem težkem delu ter da si tudi sama ob tej priliki izpopolnijo do popolnosti lastno emigrantsko statistiko v svojem okolišju. Od statističnega odseka bodo dobila zato potrebna navodila.

Jugoslavenski emigrantski delavec ni inozemec!

Že do vseh podrobnosti pripravljene akcije organizatornega in publicističnega odseka glede izdaje legitimacij in pa brošure v srbo-hrvatskemu jeziku o Julijski Krajini so morale biti začasno ustavljene, dokler se ne naidejo potrebna sredstva vsaj za delno kritje tiskarskih stroškov. Uspešnejše je delovanje socialnega odseka, ki z nevnano voljo išče virov in načinov za vzdrževanje uspešne socialne akcije in pomoči emigrantom. Ta odsek sodeluje s zveznim vodstvom posebno v borbi, da bi vsa industrijska podjetja v državi smatrala, pri sprejemanju na delo in pri poznejšem stalnem zaposlovanju, naše emigrante-delavce kot domače jugoslovenske delavce in ne kot inozemce napram katerim veljajo težji pogoji glede sprejema. Ministerstvo socialne politike dokazuje polno razumevanje za to zavzemanje ter obljublja svojo pomoč zlasti v oblikovanju tozadevnih ministrskih odredb o zaposlitvi inozemske delovne sile.

Samo kmetje emigrantje s sredstvi in z inventarjem smejo v južno Srbijo!

Ministerstvo za kmetijstvo je radi finančnih težko skoraj popolnoma ustavilo vse emotne olajšave in podpore, ki so z zakonom določene za naseljevanje južnih krajev države. Zato je zvezni direktorij sklenil, da se v emigrantski kolonizatorni akciji sme naseljevati v južni Srbiji samo one, ki imajo dovoljna sredstva, da lahko par let vzdržijo brez tuje pomoči, to je toliko časa, dokler jim njihovo posestvo v naselbini ne proizvede dovolj za letošnji življenjski obstanek. Vsa emigrantska društva morajo zato na razna povpraševanja zlasti iz Julijske Krajine odsvetovati naselitev vsem onim, ki nimajo zadostnega kmetijskega inventarja in sredstev za začetne težave prvih let.

Emigrantske organizacije delajte izven vsakega političnega pokreta!

Ker so nastali v zadnjih mesecih v nekaterih banovinah živahnejši politični pokreti, zlasti v savski in dravski banovini, ponavljajo emigrantski direktorij že utrjene in od vseh emigrantskih kongresov potrjene smernice, da se emigrantske organizacije kot take ne smejo mešati v notranje politične razmere države ter da tudi zato ne smejo pristopati kot celota v katerikoli izmed teh pokretov ali pa strank. Vsak emigrant kot Jugoslovian pa bodisi ali je že jugoslovanski državljan ali pa ne, ne sme biti v svojih pravicah okrnjen za pravico svobodnega udeleženja v katerikoli dovoljenem pokretu. Prednost vse svoje najbolje sile pa morajo emigranti posvetiti vedno v vseh razmerah in na vseh položajih problemom in mislim na nerešeno Julijsko Krajino.

Emigrantski kongres 2. maja v Mariboru.

Zvezni direktorij se je poslužil pooblaščenega lanskega kongresa ter je določil, da se ima letošnji emigrantski kongres vršiti v enem izmed najbolj številnih emigrantskih centrov — v Mariboru. Ker se vrši 2. septembra petnaestletnica najstarejšega emigrantskega društva »Jadrani«, se vrši letošnji emigrantski kongres v okvirju proslav »Jadrana«, »Jadrana« proslavlja svojo petnaestletnico v skupnem sodelovanju z emigrantsko organizacijo »Nanosom« ter z vsemi ostalimi narodnimi organizacijami v Mariboru. Javno kongresno zborovanje se vrši 2. septembra dopoldne. Pretresi podanih poročil in volite novega zveznega direktorija in zveznih odsekov bodo izvršeni v popoldanskem zborovanju delegatov. Podrobna navodila glede znižanih cen na vlakih ter glede podrobnega programa kongresa bodo dobila vsa emigrantska društva kot navadno potom posebnih okrožnic od zveznega vodstva.

Bodoča seja direktorija

Bodoča seja zveznega direktorija se vrši v prvih dnevih avgusta v Zagrebu. Emigrantska društva, da tudi posamezni emigranti naj predložijo svoje posebne želje, na tudi svoje posebne predloge in vidike na emigrantski pokret zveznemu vodstvu v Beogradu, da ih to predloži direktoriju na proučevanje.

DROBIŽ

V maju je bilo po fašistični statistiki 38.250 brezposlenih v Julijski Krajini. Goriški kvester je odredil 10 dnevno zaporo za gostilno Kocjančiča Josipa iz Gorice via Leoni, ker se ni držal odredbe u znižanju cen. Italija je glede razširjenosti telefona na 15. mestu med svetovnimi državami. Most čez Vipavo pri Prvačnici bo zaprt ves ta mesec radi popravil. (Agis.)

IZ DRUŠTVA „ISTRA“ U ZAGREBU

Prosvjetni odbor

U subotu, 23. ov. mj u 8 sati naveče održat će dr. Dušan Jakac u Čitaonici na Trešnjevki nastavak predavanja o tuberkulozi. Predavanje će biti popraćeno projekcijama kao i prošlog puta.

Novi odbor „Branibora“

V nedjelju, dne 10. junija je bil izvoljen nov odbor naše narodno-obrambene organizacije »Branibora«, ki se je konstituiral takole: predsjednik Dr. Valentin Rožič, senator, prvi podpredsjednik Dr. Matej Slavič, rektor ljubljanske univerze; drugi podpredsjednik Andrej Gabršček, novinar; tajnik Vladimir Saksida, uradnik Pokojniskoga zavoda; blagajnik Dr. Julij Fellacher državni pravnik; odborniki: Dr. Loize Berce, novinar; Dr. Lavo Čermelj, profesor; Dr. Ivo Česnik, odvjetnik; Mira Engelmannova, šol. upraviteljica; Dr. Martin Gorjanc, profesor; Dr. Josip Grablovič, odvjetnik; Franc Grafenauer, profesor; Dr. Josip Hebein, zdravnik, Josip Mohorko, postajenačelnik v p. iz Maribora; Ernest Vargazon, načelnik v p.; Franc Venturini, učitelj, Verbič Anton, trgovec ter po en zastopnik podružnic v Celju in Kranju.

Za namestnike so bili izvoljeni: Andrej Bensa, učitelj; Peter Brelih, glavni knjigovodja Pokojniskoga zavoda, Ivan Deržič, načelnik drž. žel.; Franjo Gorkič, banovinski sekretar, — Pavla Hočevarijeva, uradnica; Dr. Josip Krevl, notar; Ivo Santic, načelnik v p.; Franjo Uršič, viš. žel. uradnik; Josip Znidarčič, sreski načelnik ter po en zastopnik podružnic v Kamniku in gor. Logatcu.

Funkcija revizorjev je bila poverjena ponovno gg. Dr. Vilku Baltiču pretsjedniku Pokojniskoga zavoda, Dr. Dinku Pucu, županu in mestnemu načelniku ter gradbenemu svetniku Ing. Janku Mačkovšku. Društveni prostori »Branibora« se nahajajo v Salenburovi ul. 7 II.

EMIGRANTSKO DRUŠTVO »SLOGA« V KRANJU

vabi vse svoje člane, vse emigrante iz Julijske Krajinne in vse one domačine, ki se za življenje našega društva zanimajo, na občni zbor, ki se bo vršil dne 26. junija 1934 ob pol 21 uri v restavracijskih prostorih pri Peterčku s sledećim dnevnim redom:

- 1) Otvoritev in poročila funkcionarjev.
- 2) Volitev novega odbora.
- 3) Slučajnosti.

Pol ure po določenem času je glasom pravil občni zbor sklepčen ob vsaki udeležbi.

»JADRAN« IN »NANOS« NA SEVERNI MEJI

Mariborska narodna društva so priredila v nedeljo dne 10. t. m. veliko nacionalno manifestaciju na naši severni meji. Pohitelo je številno članstvo narodnih društev na Kaplo. Častno zastopana pa so bila tudi naša emigrantska društva v Mariboru »Jadrana« in »Nanos«, katera so znana širom naše severne meje, ker se udeležje vseh obmejnih prireditev.

Navedeno so obmejni prebivalci aplavdirali moškemu zboru »Jadrana«, kateri je pod vodstvom g. Laha prepeval razne narodne in umetne pesmi. Na manifestacijskem zboru pa je spregovoril v imenu obeh društev tudi predsednik Nanosa g. Kralj ter pozival obmejne prebivalce, da ostanejo zvesti čuvarji naše severne meje, ker nas vseh še čakajo velike naloge, ker naše bratje še niso vsi svobodni ter bo prišel trenutek, ko bomo morali prenesti sedanje mejnike tja za Sočo in na Gosposvetsko polje kjer danes ječe v robstvu naši bratje. Govornik je bil deležen spontanega aplavza od strani poslušalcev, katerih je bilo okoli 1000.

Socijalna akcija društva „ISTRA“ na Sušaku

Izveštaj o radu socijalnog ostsjeka emigrantskog udruženja »Istra« u Sušaku od oktobra 1930. do marta 1934. godine

a) Dobrovoljni prilozci	Din 815.50
b) Rapalski den	„ 2.025.—
c) Ženski odbor	„ 6.625.—
	Din 9.465.50
a) Hrana	Din 5.901.—
b) Prenočište	„ 2.143.—
c) Potpore	„ 1.421.50
	Din 9.465.50

Socijalni ostsjek Emigrantskog udruženja »Istra« u Sušaku djelovao je blagotvorno kroz zimske mjesece. Podijeljeno je većinom u Gradskoj pučkoj kuhinji 1577 obroka nezaposlenim istarskim emigrantima. Oskudniji emigranti i oni koji su bili na proputovanju primili su ukupno 716 doznaka za konaćenje u Radničkom konačištu Narodnog prosvjetovanja u Martinsćici. Potpora za putovanje onima, koji su tražili kruha u unutrašnjosti zemlje dano je ukupno Din 1.421.50.

Ovaj tihi rad za istarsku sirotinju odvija se skoro i nezapaženo u ovoj pograničnoj zoni, kamo pridolaze dnevno novi izbjeglice, koji zbog političke netrpeljivosti i progonstva i radi bijede u neoslobodjenim krajevima sele u slobodnu zemlju Jugoslavije.

Poslovanje Socijalnog ostsjeka bilo je omogućeno prilozima sabranim djeljnicima među samim emigrantima, djeljnicima među patriotskim gradjanstvom Sušaka. Svima hvalala I onima, koji su priloge dali i onima, koji su dobrovoljne prinose sakupili, a naročito članicama Ženskog odbora Emigr. udruženja »Istre« u Sušaku.

Tragedija Istrana u ovoj krizi novca i rada još je već, pa se odbor Socijalnog ostsjeka Emigrantskog udruženja »Istra« u Sušaku obraća prvenstveno na Istrane, a i na ostalo rodoljubno gradjanstvo Sušaka, da i nadalje podupiru akciju za pomoć istarskim izbjeglicama te da im izilaze u susret glede uposlenja i zarade. Tim načinom neće se opetovati žalostan slučaj pok. pomorskog kapetana Marijana Cotara iz Trsta koji je bio više vremena na Sušaku nezaposlen, što je doznala tršćanska policija i poslala mu brzoljav da dodje u Trst — gdje je onako tragično svršio.

PREDAVANJE O GOSPODARSTVU JULIJSKE KRAJINE U LJUBLJANSKOM RADIJU

G. prof. I. Rudolf održao je u ljubljanskom radiju zanimivo i dokumentovano predavanje o gospodarskoj katastrofi našeg naroda pod Italijom.

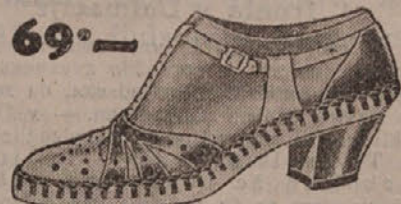
Prozračne, udobne, lagane cipele za lijepe dane

39°.— Za ljetovanje i izlete najprikladnije. Udobne su i veoma lagane.

29°.— Platnene sa gumenim djonom u raznim bojama. Muške Din 39.—

69°.— Prikladne za proljetne izlete, lagane i veoma udobne.

39°.— Kožne sandale sa krep djonom. Vel. 23—26 Din 35.—, Vel. 35—38 Din 49.—, Muške Din 59.—

79°.— Elegantne kožne cipele kombinirane sa platnom. Lagane i prozračne.

Ljeti nosite luđa uloške. Prozračni su i sprječavaju znojenje. Muški i ženski Din 5.—, dječji Din 4.—

69°.— Lagana sandala u modnim bojama. Udobna i prozračna.

KREMA DIN 4.—

49°.— »Hawaye« sandale u svim modnim kombinacijama boja.

39°.— Specijal-tenis cipele sa elastičnim djonom. Muške Din 49.—

39°.— Praktične platnene cipele za svakidašnje nošenje.

25°.— Na plaži očuvat će Vas ozlijeda naše kupaće cipele. Dječje Din 19.—

49°.— Na ulicu, za izlet i na ljetovanje, uvijek ih trebate. U svim modnim bojama.

19°.— Za djecu ljeti najpraktičnije. Veličina 27—34 Din 25.—

Kratke čarape za ljeto Din 10.—

89°.— Dobar boks i jaki gumeni djon izdržat će svaki štrapač.

DIPLOMIRAL JE G. BORIS CIJAN

Dne 16 t. m. je diplomirao za strojno-tehničkoga inženjera na visoki tehnički šoli u Pragi g. Boris Cijan, sin višega kontrolora direkcije železnica u Beogradu. Mladi inženjer, dobro znan u letalskih krogih, posebno kot inicijator in pobornik brezmotornoga jadrane letalstva u Jugoslaviji, je rojen u Gorici.

SOKOLI NA VISU ZA JULIJSKU KRAJINU.

U nedjelju dne 10. o. mj. priredilo je Sokolsko društvo u Visu (Dalmacija) »Istarsko veče«, s lijepim programom, posvećenim zarobljenoj Julijskoj Krajini.

PO 20 LETIH SE JE OGLASIL IZ RUSIJE

Pred kratkim časom so dobili Makucovi iz Bukovice sinovo pismo iz Rusije. Vsi so mislili, da je že davno umrl v Gaiiciji in tudi goriški civilni urad ga je imel za pogrešanega. Ob začetku vojne je bil Makuc Josip, star sedaj 38 let, dodeljen k 27. pešpolku. V strahoviti bitki pri Grodku je bil ujet in od takrat niče ni vedel o njem. V času vojne mu je umrl oče, toda mati je vedno upala, da se bo sin vrnil. To upanje se ji je končno uresničilo. Tako je sedaj dobila končno vendar le sinovo pismo, katelega je bila nad vse vesela. V pismu pravi: »Pišem Vam po rusko, ker ne znam več ne pisati ne govoriti po slovensko. Vedite, da sem Vam mnogokrat pisal, a nikoli nisem dobil odgovora«. Nadalje piše, da živi v Bolisoju Tokmaku (Dnjepropetrovsk, Ukrajina). Prosi tudi, naj mu pošljejo denar, da si bo kupil potrebno obleko.

ZAHVALA KARLOVAČKOM UDRUŽENJU INDUSTRIJALACA.

Emigrantsko društvo »Istra-Trst-Gorica« iz Karlovca najtoplije se zahvaljuje Udrženju Industrijalaca iz Karlovca za izdašnu pomoć od Din 500, koju je Udruženje Industrijalaca pružilo društvu.

POVJERENIK LISTA »ISTRE« U KARLOVCU.

Uprava lista »Istra« stavlja ovime do znanja svim svojim pretplatnicima iz Karlovca, da je opunomoćila gospodina Pahora Franca iz Karlovca, da u njezino ime i za njezin račun pobire pretplatu od svojih pretplatnika iz Karlovca.

U FOND „ISTRE“

- Ivan Rebec, Ljubljana D 5.—
- Janko Antun, svećenik, Veliki Bečkerek D 10.—
- Krapski Jože, šol. upravnik, Gorinja Vas D 5.—
- U prošlom broju objavljeno D 32.703.85
- UKUPNO D 32.723.85**

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Uredništvo uprava nalaze se u Zagrebu, Masarykova ulica 23 II. — Broj čekovnog računa 36.789. — Pretplata: Za cijelu godinu 50 dinara; za po godinu 25 dinara; za inozemstvo dvostruko; za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cjeni l. — Vlasnik i izdavač: KONZORCIJ »ISTRA«, Masarykova ul. 23 II. Telef. br. 67-80. — Urednik: Ivo Mihovilić, Jukićeva ul. 30. — Za uredništv. odgovara: Dr. Fran Brnić, advokat. Samostanska 6. — Tisak: Stećajina Jugoslovensko štampa d. d., Zagreb, Masarykova 23a. — Za tiskaru odgovara Rudolf Polanović, Zagreb, Illica broj 131.